M. TVLLI CICERONIS

PARADOXA STOICORVM · ACADEMICORVM
RELIQVIAE CVM LVCVLLO · TIMAEVS · DE
NATVRA DEORVM · DE DIVINATIONE · DE FATO

EDIDIT

OTTO PLASBERG

FASCICVLVS I

MCMVIII
LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

11
vat 11693
oif 1618
D 9h 5vp

de fin. I 3,7 quamquam si plane sic uerterem Platonem aut Aristotelem ut uerterunt nostri poetae fabulas *(cf* 2,4 fabellas Latinas ad uerbum e Graecis expressas, *p.* 39,7*)*, male credo mererer de meis ciuibus si ad eorum cognitionem diuina illa ingenia transferrem. sed id neque feci adhuc nec mihi tamen ne faciam interdictum puto. locos quidem quosdam si uidebitur transferam, et maxime ab iis quos modo nominaui, cum inciderit ut id apte fieri possit, ut ab Homero Ennius Afranius a Menandro solet.

Tusc. V 4,10 Pythagoras . . . cuius de disciplina aliud tempus fuerit fortasse dicendi.

Hieronymus comm. in Isaiam XII *t.* IV *p.* 492 *Vall.* denique Timaeum de mundi harmonia astrorumque cursu et numeris disputantem ipse qui interpretatus est Tullius se non intellegere confitetur *(de fin.* II 5,15 cum rerum obscuritas non uerborum facit ut non intellegatur oratio, qualis est in Timaeo Platonis*)*.

Idem comm. in Amos lib. II *t.* VI *col.* 283 *CD Vall.* de cuius numeri *(septenarii)* sacramentis in Scipionis somnio plenius narrat Tullius et obscurissimus Platonis Timaeus liber est, qui ne Ciceronis quidem aureo ore fit planior.

CODICES CICERONIANI

A Vossianus 84
F Florentinus Marcianus 257
M Monacensis 528
L Vossianus 10 *raro commemoratus*
V Vindobonensis 189
B Vossianus 86

CODICES PLATONICI

quorum selectas lectiones adscripsi ex Burneti exemplo Oxoniensi

A Parisinus 1807
P excerpta Palatini Vaticani 173
Y Vindobonensis 21
F Vindobonensis 55
Pr Procli testimonia

his uncis ⌈ ⌉ *includuntur quae aut Plato aut Cicero plura habet quam alter*

1 Multa sunt a nobis et in Academicis conscripta contra physicos
1 et saepe *cum* P. Nigidio Carneadeo more et modo disputata. fuit
enim uir ille cum ceteris artibus, quae quidem dignae libero essent,
ornatus omnibus, tum acer inuestigator et diligens earum rerum
quae a natura inuolutae uidentur; denique sic iudico, post illos nobiles
Pythagoreos, quorum disciplina extincta est quodam modo, cum ali-
quot saecla in Italia Siciliaque uiguisset, hunc extitisse qui illam
2 renouaret. Qui cum me in Ciliciam proficiscentem Ephesi expecta-
uisset Romam ex legatione ipse decedens, uenissetque eodem Myti-
lenis mei salutandi et uisendi causa Cratippus Peripateticorum om-
nium, quos quidem ego audierim, meo iudicio facile princeps, per-
libenter et Nigidium uidi et cognoui Cratippum. ac primum quidem
tempus salutationis in percunctatione consumpsimus

*

27 *D* ⌈Ἔστιν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν πρῶτον διαιρετέον τάδε·⌉ τί τὸ ὄν ἀεὶ
2 Quid est quod
3 γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον μὲν ⌈ἀεὶ⌉
semper sit neque ullum habeat ortum, et quod gignatur

---

1 *Post libri de diuinatione* II *subscriptionem* INCIP TIMEUS *A* | INC TIMAEUS FELIC : | *infra hunc uersum linea erasa et iuxta eum ad laeuam locus rasus eadem fere amplitudine V* INCIPIT TIMEUS ! *B. cf praefatio*
2 cum *add dett Manutius* p̄ *corr* p̄· *A*, p̄ *V*, ·p̄· *B* 3 ceterıſ *ex* tet~ *B;* ceterıſ ax.quae, ſar *e corr et praeter partem litterae* r *in ras A* tab. lıbe*o* [ſ] *B* 4 ornatoſ *pr B* tunc *AB, cum ras corr* tum *V*
6 pytagoreoſ *ex* fyt~ *A* phıthagoreaſ *V* phythagoreoſ *pr ut uid ex* ~aſ *B*
7 fılıa quae *cum rus ex* fıc~ *B* 8 cılıcıā *ex* ~a *B* proficıſcentē *F* pfi-cıſcente *AVB* 9 Romam *dett Ven* II roma *AVB* decedens *dett Asc* II deſcendenſ *A, ex* dıſc~ *B* deſc~ *V* uenıſſe quae *pr B* 10 me* [ı] *A* me *B* gratıppuſ *corr* gratıppuſ *A* gratıppuſ *pr VB* pıpatetıcorum *ex* ~tıtıc~ *A* p—ıpatetıcorū, etıcorū *in ras V* peri_patetıcorum *ex* ~tıtıc~ *B* 12 gratıppū *pr AVB* 13 pcunctatıone* *ex* ~nıſ *A* per—cunctatıonıſ, *alteri nescio quid appictum ut ſt uoluerit* e *V* p conctatı|onıſ *ex* ~cunc~ *B hiatum cognouit Ald* 15—*p.* 158,3 *Boethius comment. in Ciceronis topica lib.* III *p.* 319,39 *Orell. (ad Cic.* 5,27*)* nam, ut inter optime philosophantes constitit, illa maxime sunt quae longe a sensibus segregata sunt, illa minus quae opiniones sensibus subministrant (opinioni sensus s. *ci Orellius,* opinioni sensibus subministrantur *Helmius)*; unde etiam idem Cicero in Timaeo ait 'quid est . . . rationis expers'. hic igitur id quod semper sit rationi adiecit, id uero quod numquam sit sensibus iunxit 15 nec *Boethius* habeat *Boethius* habet *AV;* hab&*or|tum [t *ut uid*] *B*

ὄν δὲ οὐδέποτε; τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου *28 A*
1 nec umquam sit? quorum alterum intellegentia et ratione

περιληπτόν, ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν, τὸ δ' αὖ δόξῃ
2 conprehenditur, quod unum atque idem semper est; alterum quod

μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν,
3 adfert *ad* opinionem sensus rationis expers, quod ⌜totum⌝ opinabile est,

γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. πᾶν δὲ
4 id gignitur et interit nec umquam esse uere potest. omne

αὖ τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι· παντὶ γὰρ ἀδύ-
5 autem quod gignitur ex aliqua causa gigni necesse est; nullius enim

νατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν. ὅτου μὲν οὖν ἂν ὁ δημιουργὸς
6 rei causa remota reperiri origo potest. quocirca si is qui aliquod 4

πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ ἔχον βλέπων ἀεὶ
7 munus efficere molitur eam speciem quae semper eadem intuebitur

τοιούτῳ τινὶ προσχρώμενος παραδείγματι τὴν ἰδέαν καὶ δύναμιν αὐτοῦ ἀπεργά-
8 atque id sibi proponet exemplar,

ζηται, καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν· οὗ δ' ἂν εἰς τὸ γεγονὸς
9 praeclarum opus efficiat necesse est; sin autem eam quae

⌜γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος,⌝ οὐ καλόν. *28 B*
10 gignitur, numquam illam quam

Ὁ δὴ πᾶς οὐρανὸς ἢ
11 expetet pulchritudinem consequetur. Omne igitur caelum siue

κόσμος ἢ καὶ ἄλλο ὅτι ποτὲ ὀνομαζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο τοῦθ' ἡμῖν
12 mundus siue quo alio uocabulo gaudet hoc a

ὠνομάσθω — σκεπτέον δ' οὖν περὶ αὐτοῦ πρῶτον ὅπερ
13 nobis nuncupatus sit — de quo id primum consideremus quod 5

1 *ss cf orat.* 3,10 has rerum formas appellat *ἰδέας* ... Plato, easque gigni negat et ait semper esse ac ratione et intellegentia contineri; cetera nasci occidere fluere labi nec diutius esse uno et eodem statu intelligentiae ratione *Boethius* 2 quod u. a. i. s. est *om Boethius, idem* quod, *necessario nisi uellet plura afferre* 3 ad *addidi* opinionē, Io *in ras V* opinioni *Boethius tbm ad sententiam recte; nam libere Graeca uertit Cicero, cf p.* 159,5. alterum opinione, quam affert *Hermannus p.* 36 expref *pr A* totum *praeter necessitatem sed eleganter positum ut* undique *p.* 159,4; *cf de re p.* I 2,2 uirtus in usu sui tota posita est *et similia multa* 4. 5 & interit ... quod gignitur *in discrimine paginarum omissa, deinde in prioris paginae mg inferiore add pr A* 4 interit *cum ras ex* ~id *V* 5 enī *bis, sed posterius transfossum B* 6 remota *et* r *quae sequitur in ras A; fuerit quod in B est* re mota

qeirca *ex* oeirca *ut uid V* f*if [t] *B* qui** ali quod, i *prior ex parte e corr* [.t] *A* quaetalıqd, t *add,* a *in ras ampliore,* l *rea ut uid (o add) V* quj** alı qd, j *cum ras ex* a *ut uid* [.t] *B. fuit igitur* quaetalıquod 7 eā *ex* ea *B* fēp *ex* fep *A* *post* eadem *add* eſt *A(L)Btbm, cf p.* 189,2

8 ıd *B* eā *e corr,* a *et ex parte* e *in ras A* proponet *dett Asc* II ~nit *AVB* exempla *V, corr* ~pla *A* ~pla *pr transfossa* a, *deinde lineola deleta supra add* r *B* 9 eam *V*

ὑπόκειται περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεὶ
principio est in omni quaestione considerandum, semperne fuerit 1

γενέσεως ἀρχὴν ἔχων οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς τινος ἀρξά-
nullo generatus ortu, an ortus sit [an] ab aliquo temporis 2

μενος. γέγονεν· ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστιν
principatu. ortus est, quando quidem cernitur et tangitur 3

καὶ σῶμα ἔχων, πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά,
et est ⌜undique⌝ corporatus, omnia autem talia sensum mouent, 4

28 C τὰ δ' αἰσθητά, δόξῃ περιληπτὰ ⌜μετ' αἰσθήσεως⌝,
sensusque mouentia quae sunt eadem in opinatione considunt, 5

γιγνόμενα καὶ γεννητὰ ἐφάνη· τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμὲν
quae ortum habere gignique diximus, nihil autem gigni posse 6

ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι γενέσθαι. Τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα
6 sine causis. Atque illum quidem quasi pa- 7

τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν τε ἔργον καὶ εὑρόντα
rentem huius uniuersitatis inuenire difficile, et cum iam in- 8

εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν. τόδε δ' οὖν πάλιν ἐπισκεπτέον ⌜περὶ
uenerit indicare in uulgus nefas. rursus igitur uidendum, 9

αὐτοῦ⌝, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπηργάζετο,
ille fabricator huius tanti operis utrum sit imitatus exemplar, 10

29 A πότερον πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον ἢ πρὸς τὸ γε-
idne quod semper unum idem*que* et sui simile an id quod 11

γονός. εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὅδε ὁ κόσμος
generatum ortumque dicimus. atqui si pulcher est hic mundus 12

ὅ τε δημιουργὸς ἀγαθός, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν·
et si probus eius artifex, profecto speciem aeternitatis imitari ma- 13

1 ·ē· ****** momıı [*potest fuisse* ınomne] ı *ex* e *A* 2 an *om dett Perionius* ab *ex* ob *AV* temporıf *ex* ~eſ *A* 3 ē· &quando *(punctum add) B* 4 undique *cf p.* 95,19. 135,17 *de fin.* V 24,69 corporeus *ci Orellius. at* corporeum *p.* 164,14 *et* 175,13 *dicit id quod Platoni est σωματοειδές, illud autem defenditur* animati *id est ψυχὴν ἔχοντος analogia, quae coniungunt Plinius nat. hist.* VII 66 *Lactantius diu. inst.* II 9,21 *s* alıa *pr B* 5 consistunt *manu recentissima L et mg V, Rom (cf H. Stephanus p.* 2 *Hochdanzius p.* 3*); sensuum mouentia quae sunt ea a sensibus allata ad opinionem in ea considunt non aliter atque improbitas dicitur alicuius in mente considere de fin.* I 16,50 6 gıgnıq; *ex* ıgnıq; *B* 7—9 *cf Minucius Felix* 19,14 Platoni .. in Timaeo deus est ..., quem et inuenire difficile praenimia et incredibili potestate et cum inueneris in publicum dicere inpossibile praefatur; *quae num ex Cicerone hausta sint dubium; longius discedunt Tertullianus apolog.* 46 *et Lactantius diu. inst.* I 8,1 *(cf de ira Dei* 11,11. 13*)*

8 hıuſ *A* ſe inuenire *B* inuenerit *corr* ~rıſ *Btbm* inuenır ıt *corr* inuener ıſ *A* inuenirit *corr* inuenerit *V. uide p.* 130,17 *Seyffertum ad Lael.* 16,59 *Valmaggium 'rivista di filol.'* XXXI 329 *ss* 9 indıcare *ex* ~dec~ *A* indıcarit *pr B* nefas *ἀδύνατον ut Horatius c.* I 24,20 quidquid corrigere est nefas, *cf Krischius 'Forschungen'* I 183 10 fabricator *V* 11 idēq; *L, cf p.* 179,11 (158,2. 170,4*); et* idem *dett Rom tbm (cf p.* 12,12*)* et *dett Rom* ut *AVB* —· ut *i. e.* est ut *L* ſuı* [ſ] *AB* ſuıſ *V* 12 hınc *B* 13 profecto *cum ras ex* p~ *pr A*

εἰ δέ, ὃ μηδ' εἰπεῖν τινι θέμις, πρὸς τὸ γε-
1 luit; sin secus, quod ne dictu quidem fas est, generatum

γονός. παντὶ δὴ σαφὲς ὅτι πρὸς τὸ
2 exemplum est pro aeterno secutus. non igitur dubium quin aeter- 7

ἀίδιον· ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων
3 nitatem maluerit exequi, quando quidem neque mundo quicquam

ὁ δ' ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγενημένος
4 pulchrius neque eius aedificatore praestantius. sic ergo generatus

πρὸς τὸ λόγῳ καὶ φρονήσει περιληπτὸν καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον δεδημιούργηται.
5 ad id est effectus quod ratione sapientiaque conprehenditur atque

τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ πᾶσα ἀνάγκη 29 B
6 aeternitate inmutabili continetur. ex quo efficitur ut sit necesse

τόνδε τὸν κόσμον εἰκόνα τινὸς εἶναι.
7 hunc quem cernimus mundum simulacrum ⌜aeternum⌝ esse alicuius

Μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν·
8 ⌜aeterni.⌝ Difficillimum autem est in omni conquisitione rationis exor-

ὧδε οὖν περί τε εἰκόνος καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς διοριστέον,
9 dium; de his igitur quae diximus haec sit prima distinctio.

ὡς ἄρα τοὺς λόγους, ὧνπερ εἶσιν ἐξηγηταί, τούτων αὐτῶν καὶ συγγενεῖς ὄντας· 3
10 omni orationi cum is rebus, de quibus explicat, uidetur esse 8

τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου ⌜καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς⌝
11 cognatio. itaque cum de re stabili et inmutabili disputat oratio

μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους — ⌜καθ' ὅσον οἷόν τε⌝ καὶ ἀνελέγκτοις προσήκει λόγοις
12 talis fit qualis illa: neque redargui

1 dicto *pr B* τὸ *om A* 2 quin* *ex* quin *ut uid A* quin|n *cum ras ex* q|n *B* 4 sic *Victorius* Si *A* ſi *VB* 6 inmutabili *corr* im~ *A*, im~ *V* 7 ἀίδιον εἰκόνα τινὸς ἀιδίου εἶναι *ci H. Stephanus p.* 195; *uide Proclum p.* 102 *B Hermannum p.* 30 8 *Nonius p.* 30 exordium est initium ... Cicero Timaeo 'difficillimum ... exordium' difficillimū *pr AV; in Nonio* dit ficillimum *pr Leid* dicit facillimum *Wolf* omne *A, pr V* rationiſ *punctum ſt casu ortum A* 9 iis *Rom tbm; uide de nat. d.* III 34,84 haec quae dixi, *de diu.* II 59,123 haec quoque quae dixi, *de leg.* I 13,38 haec quae dixi, *ubi significat ea* principia *quae paulo supra pollicitus est se positurum; et in hac formula, qua complecti solet res ante dictas, nullo fere discrimine tribus pronominibus utitur quae sunt* hic is ille diximuſ [*] *B* 10 iis *Manutius* hiſ *AVB* explicat *Orellius* explicata *AVB, sed in V extrema littera olim fuit lineola deleta, quae lineola postea paene erasa est;* ~atur *ci Manutius* 11 cognatio, a *ex* I *A* ~nit~ *V, pr B* cū dere*ſtabili, ī dere *in ras, opinor fuisse* ~de reſtabili *A. cf p.* 78,21 *s* diſputat *L* 12 fit *scripsi (mus. Rhen.* LIII 90 *s, cf Madwigius de fin.* IV 12,30) ſit *AVB; cf de fin.* III 5,19 cum de rebus grandioribus dicas, ipsae res uerba rapiunt: ita fit cum grauior tum etiam splendidior oratio, *de fato* 7,14, *orat.* 27,94 cum fluxerunt continuae plures translationes, alia plane fit oratio, *et uide ne eodem modo emendandus sit Brutus* 86,295 *ex. tamen* sit *placet Schichio relat. syll. philol. Berol.* XXVI 295, *quod id ad Platonicae orationis similitudinem propius accedat (et addere possis* oportet), *deinde scilicet* quae *conseruato. memorabile quod eodem quo Cicero nomine a Platonis oratione discedit Chalcidius post* illa

29 C εἶναι καὶ ἀνικήτοις, ⌜τούτου δεῖ μηδὲν ἐλλείπειν⌝ — τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπει-
neque conuinci potest; cum autem ingressa est imi- 1

κασθέντος ὄντος δὲ εἰκόνος εἰκότας ἀνὰ λόγον τε ἐκείνων ὄντας·
tata et efficta simulacra, bene agi putat si similitudinem ueri con- 2

ὅτι περ πρὸς γένεσιν οὐσία,
sequatur: quantum enim ad id quod ortum est aeternitas ualet, 3

τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια. ἐὰν οὖν ⌜ὦ Σώκρατες πολλὰ πολλῶν⌝ περί,
tantum ad fidem ueritas. quocirca si forte de 4

θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, μὴ δυνατοὶ γιγνώ-
deorum natura ortuque mundi disserentes minus id quod 5

μεθα πάντῃ πάντως αὐτοὺς ἑαυτοῖς ὁμολογου-
auemus animo consequimur, ut tota dilucide et plane exornata 6

μένους λόγους καὶ ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι, μὴ
oratio sibi constet et ex omni parte secum ipsa consentiat, haut 7

θαυμάσῃς· ἀλλ' ἐὰν ἄρα ⌜μηδενὸς ἧττον⌝ παρεχώμεθα εἰκότας, ἀγαπᾶν
sane erit mirum, contentique esse debebitis si probabilia dicentur; 8

χρὴ μεμνημένους ὡς ὁ λέγων ἐγὼ ὑμεῖς τε οἱ κριταὶ
aequum est enim meminisse et me qui disseram hominem 9

29 D φύσιν ἀνθρωπίνην ἔχομεν, ὥστε περὶ τούτων τὸν εἰκότα μῦθον ἀποδεχομέ-
esse et uos qui iudicetis, ut si probabilia dicentur 10

νους πρέπει τούτου μηδὲν ἔτι πέρα ζητεῖν.....
ne quid ultra requiratis. 11

Λέγωμεν δὴ δι' ἥντινα αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν τόδε ὁ συνιστὰς συνέστησεν.
9 Quaeramus igitur causam quae inpulerit eum qui haec machi- 12

29 E ἀγα-
natus sit ut originem rerum et molitionem nouam quaereret. pro- 13

θὸς ἦν, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγί-
pitate uidelicet praestabat, probus autem inuidet nemini; 14

add quę *A(L)*, quæ *Btbm. correctorem mentem auctoris perspexisse non credo sed* quae *referri uoluisse ad* illa; *ut sententia sibi constaret, aut* possit *scribendum erat cum Kaysero aut* si quae *cum Helmio. de oratione contuli de nat. d.* II 38,96 *de diu.* II 68,142; *addo pro Rab. Post.* 16,43 ueterem amicum suum ... sustinuit ... hodieque sustinet nec amicum prudentem ruere patitur: nec illius animi aciem praestringit splendor sui nominis nec mentis quasi luminibus officit altitudo fortunae et gloriae *(cf Vahlenus prooem.* 1899,10), *Brut.* 57,207 *ex.* καὶ *F solus*

1 ἀνικήτοις *APr* (inexpugnabilis *Chalcidius*) ἀκινήτοις *FY(P)* δεῖ *AFYPr* δὲ *P, e corr A* 2 efficta *Perionius* effecta *AVB, cf p.* 76,1 3.4 *Augustinus de cons. euang.* I 35,53 quidam eorum nobilissimus philosophus Plato in eo libro quem Timaeum uocant sic ait 'quantum ad id ... ueritas' 4 εἰκόντων *post* πολλῶν *add Y,* λέγοντες *in interpretando addit Pr p.* 106 *E;* περὶ *pro* περῃ *Diehlius* 6 auemus *Turnebo (aduers.* XXVIII 14) *auctore Oliuetus* habemuſ *AVB* conſequimur *corr* ~quemur *AVBtbm* πάντῃ *A* 7 et *add V* 8 θαυμάσῃ τις *pr A* di**|centur, c *ex* r *A* dicerent *V* dicerentur *B* 9. 10 et ... esse *om V* 9 qui* [d] *A* 11 neid *pr A* *apud Platonem pauca interponit Socrates* 13 sit] est *tb; cf p.* 117,13 *de diu.* II 47,97 ceciderint pbitati *V*

γνεται φθόνος· τούτου δ' ἐκτὸς ὢν πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι
1 itaque omnia sui similia generauit.

παραπλήσια ἑαυτῷ. ταύτην δὴ γενέσεως καὶ κόσμου μάλιστ' ἄν τις ἀρχὴν κυ-
2 haec nimirum gignendi mundi causa iustissima.

ριωτάτην ⌈παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος⌉ ὀρθότατα ἀποδέχοιτ' ἄν. βουλη- *30 A.*
3 nam

θεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα φλαῦρον δὲ
4 cum constituisset deus bonis omnibus explere mundum mali nihil

μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν
5 admiscere quoad natura pateretur, quicquid erat quod in cer-

παραλαβὼν οὐχ ἡσυχίαν ἄγον
6 nendi sensum caderet id sibi adsumpsit, non tranquillum et

ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν
7 quietum sed inmoderate agitatum et fluitans, idque ex inordinato

ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο ⌈τούτου πάντως⌉ ἄμεινον· θέ-
8 in ordinem adduxit; hoc enim iudicabat esse praestantius; [1] fas 10

μις δ' οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστιν τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ κάλλιστον.
9 autem nec est nec umquam fuit quicquam nisi pulcherrimum facere

λογισάμενος οὖν ηὕρισκεν ἐκ
10 ei qui esset optumus. cum rationem igitur habuisset, reperiebat

τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν οὐδὲν ἀνόητον τοῦ νοῦν ἔχοντος ὅλον ὅλου κάλλιον ἔσε- *30 B*
11 nihil esse eorum quae natura cernerentur inintellegens intellegente

σθαί ποτε ἔργον, ⌈νοῦν δ' αὖ χωρὶς ψυχῆς ἀδύνατον παρα-
12 in toto genere praestantius.

γενέσθαι τῳ⌉. διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ
13 quocirca intellegentiam in animo

ψυχὴν δ' ἐν σώματι ⌈συνιστὰς τὸ πᾶν⌉ συνετεκταίνετο, ὅπως ὅτι κάλλιστον εἴη
14 animum inclusit in corpore: sic ratus est opus

⌈κατὰ φύσιν ἄριστόν τε⌉ ἔργον ἀπειργασμένος. οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν
15 illud effectum esse pulcherrimum. quam ob causam non est

---

2 δὴ *FYPr* δὲ *AP* ŋmirū *ex* nem∽ *AB* *Augustinus de ciu. Dei* XI 21 *ex.* hanc etiam Plato causam condendi mundi iustissimam dicit, ut a bono deo bona opera fierent 4 φλαῦρον *uel* φαῦλον 5 q̊d̊ad *ex* qd̊ad *V* 6 tranquillv̄ *ex* ∽la *(a expuncta) V* 7 ἤγεν *F alii* inexordinato *A* ŋexin|ordinato *ex* inex|o∽ *V.* inordinato *adiectiuum; est enim id genus quod illustrauit Vahlenus relat. acad. Berol.* 1894/95,7 8 adduxī, d *ft ex* c *A* adduxtıt *ex* ∽xerıt *V* *ante* iudicabat *forsitan interciderit* illo

10 ei *rad ex* et *A* eū *L* & *deinde corr* & *V* & *B* cum hanc rationem *H. Stephanus p.* 3 *(cf p.* 168,2) *praeter mentem Platonis, cuius deus non hoc ratione inita reperit, nihil sibi nisi pulcherrimum fas esse facere, sed illud quod deinde sequitur.* rationem habere *dixit accus.* V 14,36 *Laël.* 24,89; *cf Vahlenus Hermae* XXX 26 11 intellegentiae *V* 13 intellegentiā *ex* intelligentia *AV* 14 *puto ὁ συνιστὰς ut p.* 159,10. 161,12. 163,5. 167,9. 169,11. 175,11 *ratuſ [g] *A* gr∽ *VB* 15 pulcherrimū *B* cauſa *B*

εἰκότα δεῖ λέγειν,
cunctandum profiteri — si modo inuestigari aliquid coniectura po- 1

τόνδε τὸν κόσμον ζῷον ἔμψυχον ἔννουν τε ⌈τῇ ἀληθείᾳ⌉ διὰ τὴν τοῦ
test —, hunc mundum animal esse idque intellegens et diuina 2

θεοῦ γενέσθαι πρόνοιαν.
prouidentia constitutum. 3

30 C Τούτου δ' ὑπάρχοντος οὗ τὰ τούτοις ἑφεξῆς ἡμῖν λεκτέον, τίνι τῶν
4 Hoc posito quod sequitur uidendum est, cuiusnam 4
11

ζῴων αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα ὁ συνιστὰς συνέστησεν.
animantium deus in fingendo mundo similitudinem secutus sit. 5

τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων μηδενὶ καταξιώσωμεν —
nullius profecto id quidem, quae sunt nobis nota animantia: sunt 6

enim omnia in quaedam genera partita aut inchoata, nulla ex parte 7

ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς οὐδέν ποτ' ἂν γένοιτο
perfecta; inperfecto autem nec absoluto simile pulchrum esse nihil 8

καλόν — οὗ δ' ἔστιν τἆλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια
potest. cuius ergo omne animal quasi particula quaedam est — 9

τούτῳ πάντων
siue in singulis siue in uniuerso genere cernatur — eius similem 10

ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τιθῶμεν. τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῷα πάντα
mundum esse ducamus. omnes igitur qui animo cernuntur et 11

ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει,
ratione intelleguntur animantes conplexu rationis et intellegentiae, 12

30 D καθάπερ ὅδε ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσά τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά.
sicut homines hoc mundo et pecudes et omnia quae sub aspectum 13

τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ
12 cadunt, conprehenduntur. quod enim pulcherrimum in rerum natura 14

καὶ κατὰ πάντα τελέῳ μάλιστα
intellegi potest et quod ex omni parte absolutissimum est, cum 15

---

1 cunctandū *ex* cuncta dū *AVB* 5 deuſ *sed linea erasa A*

6 id] id *F* eo4 *L; cf p.* 119,9. 167,10 *de fato* 1,2 *Vahlenus de leg. p.* 94,4 tota *pr V* 7 enim, n *in ras A* aut] et *Kayserus, sed cf de fin.* III 7,26 licebit etiam finem pro extremo aut ultimo dicere, *ibid.* IV 17,46 omnia quae sumenda quaeque legenda aut optanda sunt, 47 quodcumque in mentem ueniat aut quodcumque occurrat eparte *pr A* 8 inpecto *pr A* neabſoluto *pr A* neeſoluto *V* 10 uniuerso *dett, H. Stephano (p.* 4) *auctore Manutius* diuerſo *AVB* cernimus *Kayserus. in sententia interposita non ad definiendum quibus condicionibus illud esse possit sed quot modis de ea re quaeri coniunctiuus uidetur ferri posse, ut posse* cernas *consentaneum est*

11 dicamuſ *VMtbm* 12 cōplexuſ *V* 13 et *prius om V* 15 pot· & *ft ex* poť & *B* est, ei cum deus *H. Stephanus p.* 4 *b ft recte, cf u.* 8 *p.* 164,10, est, cum deus eius *Klotzius m, cf u.* 10. *tamen nescio an Cicero pronomen*

αὐτὸν ὁ θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθεὶς ζῷον ἓν ὁρατόν,
1 deus similem mundum efficere uellet animal unum aspectabile,

πάνθ' ⌈ὅσα αὐτοῦ κατὰ φύσιν συγγενῆ⌉ ζῷα ἐντὸς ἔχον ἑαυτοῦ, συνέστησε. *31 A*
2 in quo omnia animalia continerentur, effecit.

πότερον οὖν ὀρθῶς ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν ἢ πολλοὺς καὶ ἀπείρους λέγειν
3 rectene igitur unum mundum diximus an fuit pluris aut innu-

ἢν ὀρθότερον; ἕνα, εἴπερ κατὰ τὸ πα-
4 merabiles dictu melius et uerius? unus profecto, si quidem factus

ράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῷα
5 est ad exemplum. quod enim omnis animantis eos qui

μεθ' ἑτέρου ⌈δεύτερον⌉ οὐκ ἄν ποτ' εἴη·
6 ratione intelleguntur conplectitur id non potest esse cum altero:

πάλιν γὰρ ἂν ἕτερον εἶναι τὸ περὶ ἐκείνῳ δέοι ζῷον,
7 rursus enim alius animans qui eum contineat sit necesse est,

οὗ μέρος ἂν εἴτην ἐκείνῳ, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοιν ἀλλ'
8 cuius partes sint animantes superiores, caelumque hoc simulacrum

ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι τόδ' ἂν ἀφωμοιωμένον λέγοιτο ὀρθότερον. ἵνα οὖν
9 illius ultimi sit, non proximi. quorum ne

τόδε κατὰ τὴν μόνωσιν ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζῴῳ, *31 B*
10 quid accideret atque ut hic mundus esset animanti absoluto simil-

διὰ ταῦτα ⌈οὔτε δύο οὔτ'
11 limus hoc ipso quod solus atque unus esset, idcirco

ἀπείρους ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους, ἀλλ'⌉ εἷς ὅδε μονογενὴς οὐρανὸς γεγονὼς
12 singularem deus hunc mundum

ἔστιν ⌈καὶ ἔτ' ἔσται⌉.
13 atque unigenam procreauit.

Σωματοειδὲς δὲ δὴ καὶ ὁρατὸν ἁπτόν τε δεῖ τὸ
14 Corporeum autem et aspectabile idemque tractabile omne 13

γενόμενον εἶναι. χωρισθὲν δὲ πυρὸς οὐδὲν ἄν ποτε
15 necesse est esse quod natum est. nihil porro igni uacuum aspici

omiserit: cf de nat. d. II 66,165 *in. de re p.* II 29,51 non nouam potestatem nactus sed quam habebat usus iniuste, *epist.* III 3,2 qui cum uenerit, quae primum nauigandi nobis facultas data erit, utemur

1 similem *scribit neglecto* μάλιστα *ut p.* 163,10 *superlatiuo* 2 effecit *ex* ∽fic∽ *AVB* 4 *putes* unum 5 animaantſ *B* 7 ἐκείνῳ *FPPr Stobaeus* ∽ῳ *A* ἐκεῖνο *Y, et horum alterutrum legit Cicero* 8 superiores *om V* 9 alıuſ *V* 9.10 nequıt *B* 10 accıderet *ex* ∽ıt *V* 11 ıdcırcırco *B* 13 atque *om V* 14 itemque *dett Rom tbm; cf de nat. d.* II 11,31 integro et libero et puro eodemque acerrimo et mobilissimo ardore, *Brut.* 79,273 et splendida et grandis et eadem inprimis faceta et perurbana . . oratio

15 neceſſeeſ teſſe, eeſ *in ras, sed* ſ *eodem loco fuit primitus, uid fuisse* neceſſıuſ teſſe *(uel* ∽ſuſ∽*) A; scripseritne Cicero* necessust esse *nimis incertum est* τε *P, e corr A* igni *dett Valla* gıgnı *AVB* aspici *t* aſpecie *AVB*

ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἁπτὸν ἄνευ τινὸς στερεοῦ, στερεὸν
ac uideri potest, nec uero tangi quod careat solido, solidum 1

δὲ οὐκ ἄνευ γῆς. ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς
autem nihil quod terrae sit expers. quam ob rem mundum efficere 2

ἀρχόμενος συνιστάναι σῶμα ὁ θεὸς ἐποίει. δύο δὲ μόνω καλῶς
moliens deus terram primum ignemque iungebat. omnia autem duo 3

31 C συνίστασθαι τρίτου χωρὶς οὐ δυνατόν· δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ
ad cohaerendum tertium aliquid anquirunt et quasi nodum uin- 4

τινα ἀμφοῖν συναγωγὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δὲ κάλλιστος
culumque desiderant. sed uinculorum id est aptissimum atque 5

ὃς ἂν αὑτὸν καὶ τὰ συνδούμενα ὅτι μάλιστα
pulcherrumum, quod ex se atque de is quae stringit quam ma- 6

ἓν ποιῇ. τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα ἀποτελεῖν.
xime unum efficit. id optime adsequitur quae Graece *ἀναλογία,* 7

Latine — audendum est enim, quoniam haec primum a nobis no- 8

5 uantur — conparatio pro portione dici potest. ὁπόταν γὰρ ἀριθμῶν
14 quando enim trium 9

τριῶν εἴτε ὄγκων εἴτε δυνάμεων ὠνῖνωνοῦν
uel numerorum uel figurarum uel quorumcumque generum con- 10

32 A ᾖ τὸ μέσον ὅτι περ τὸ πρῶτον πρὸς αὐτὸ τοῦτο
tingit ut quod medium sit ut ei primum pro portione ita id 11

αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον, καὶ πάλιν αὖθις ὅτι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον
postremo conparetur, uicissimque ut extremum cum medio 12

τὸ μέσον πρὸς τὸ πρῶτον, τότε τὸ μέσον μὲν πρῶ-
sic medium cum primo conferatur, id quod medium est tum 13

τον καὶ ἔσχατον γιγνόμενον, τὸ δ' ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον αὖ μέσα ἀμ-
primum fit tum postremum, postrema autem et prima media fiunt: 14

1 uıderj *ex* ∽re *AVB* poteſt* [*ſt* ıſ] *B* 2 ſıt ſıt *V*
3 *Augustinus de ciu. Dei* VIII 11 in Timaeo autem Plato, quem librum de mundi constitutione conscripsit, deum dicit in illo opere terram primo ignemque iunxisse 4 anquırunt *V* ınquırunt *B* 5 ap*tıſſımū [p] *B*
6 pulcher mum *pr A* de·ſ quae *pr A* de hıſq̄· *ex* ∽q· *V* de·ſ quae *B* ex iis quae *Lambinus, cf p.* 130,24 *de off.* I 30,109 qui nihil ex occulto nihil de *(ex Palatinus)* insidiis agendum putant trıngıt *pr A* ſtrıngıt|, gıt *add B* astringit *dett Rom; si quid mutandum, possis etiam* constringit, *cf p.* 167,4
7 analogıa *AVB* 8 audendum *A* audıendum *V* audıendū *B* 9 ꝓportıone *V* proportıoue, u *in ras A* ∽ne *Btbm. scripturam* pro portione *uindicaui mus. Rhen.* LIII 74 *ss, cf u.* 11 *p.* 166,9. 167,1. 174,1. 176,9 trıū *L* prımū *AB, cum ras corr* ∽o̊, *in mg* : mo *V* 11 ut ei *Gesnerus in thesauro u.* '*comparo*' utı *AVB* 12 comparetur *dett Valla* comprobetur *AV* con∽ *B* medio* *ex* ∽ıum *ut uid A* ∽o̊ *ex* ∽ū *V* 13 τοῦτο τὸ *dett ut uid; cf p.* 167,1 medıo̊ *AV* prımo̊ *ex* ∽ū *A* τότε τὸ] τό τε *A Philoponus* et *ante* ıd *add V* 14 fıttū *ex* fictū *B* et *om V* fıunt *add A*

φότερα, πάνθ' οὕτως ἐξ ἀνάγκης τὰ αὐτὰ εἶναι συμβήσεται,
1 ita necessitas cogit ut eadem sint ea quae deuincta fuerint;

τὰ αὐτὰ δὲ γενόμενα ἀλλήλοις ἓν πάντα ἔσται.
2 eadem autem cum facta sint, efficitur ut omnia sint unum.

εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μὲν βάθος δὲ μηδὲν ἔχον ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα,
3 quod si uniuersi corpus planum et aequabile explicaretur neque in

μία μεσότης ἂν ἐξήρκει τά τε μεθ' αὑτῆς συνδεῖν καὶ 32 B
4 eo quicquam esset * * requisitum; unum enim interiectum medium

ἑαυτήν. νῦν δὲ στερεο-
5 et sepse et ea quibus esset interpositum conligaret. sed cum soli- 15

ειδῆ γὰρ αὐτὸν προσῆκεν εἶναι, τὰ δὲ στερεὰ μία μὲν οὐ-
6 ditas mundo quaereretur, solida autem omnia uno medio

δέποτε δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες συναρμόττουσιν· οὕτω δὴ πυρὸς
7 numquam duobus semper copulentur, ita contigit ut inter

τε καὶ γῆς ὕδωρ ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θεὶς καὶ πρὸς ἀλ-
8 ignem atque terram aquam deus animamque poneret eaque inter

ληλα ⌈καθ' ὅσον ἦν δυνατὸν⌉ ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος,
9 se conpararet et pro portione coniungeret,

ὅτι περ πῦρ πρὸς ἀέρα τοῦτο ἀέρα πρὸς ὕδωρ, καὶ ὅτι
10 ut quem ad modum ignis animae sic anima aquae, quodque

1 ſ+int *ex* ſunt *A* deuncta *ex* deuncta *B et ut uid A* deiuncta *Vtbm* fuerunt *F* fuerant *ci Lambin, Orellius tbm; cf Lebreton 'études sur la langue et la grammaire de Cicéron' (Paris.* 1901) 205 *s* 4 *defectum signaui, quem ita fere explendum scripsi mus. Rhen.* LIII 73 *s* altitudinis *(uel* crassitudinis, *cf p.* 133,5*)*, nihil amplius esset, *de oratione comparans p.* 165,4*;* altitudinis, plus uno medio non esset *Schichius relat. syll. philol. Berol.* XXVI 294. profunditatis *uel* altitudinis *ante* esset *intercidisse putauit H. Stephanus, sed id abiecto* enim *cum M correcto et tbm; alii ex* requisitum *effecerunt improbabilia, cui tbm crucem praefixerunt* 5 sepse *scripsi* ſe ıpſe *AVB* ∽ū *L* ∽ę̄ *Mtbm.* SEPSE *ita correctum est in codice de re p.* III 8,12*; eiusdem uocis uestigia supersunt ibid.* VI 25,27 *(cf m) et* 26,28 *(cf t); cf Seneca epist.* 108,32*, ubi libri* sese. *minus certa nunc omitto* 6 *ss Augustinus de ciu. Dei* VIII 11 *med.* deinde illa duo media, quibus interpositis sibimet haec extrema copularentur, aquam dicit *(*in Timaeo Plato*, cf ad p.* 165,3*)* et aerem. *idem ibid.* 15 *ex* . . . . illa ratio Platonis, qua elementa quattuor proportione contexit atque ordinat, ita duobus extremis, igni mobilissimo et terrae inmobili, media duo, aerem et aquam, interserens, ut quanto est aer aquis et aere ignis tanto et aquae superiores sint terris . . . *idem ibid.* XXII 11 *in.* magistro Platone didicerunt mundi duo corpora maxima atque postrema duobus mediis, aere scilicet et aqua, esse copulata atque coniuncta. *ibid. sub finem* si ita est elementorum ordo dispositus ut secundum Platonem duobus mediis id est aere et aqua duo extrema id est ignis et terra iungantur 8 quā *pr B* eamque *A* ∽q· *V* eaq; *B* eaque ita inter *conicerem, nisi obstarent Graeca* 9 conpara+r& [t *uel potius* e] *B* proportione *tbm ut p.* 165,9 10 *aequabilitatem orationis qui putat codicum uitio esse turbatam, ei post* animae *uel* aquae *inserendum est* compararetur*; mihi Cicero neglegenter scripsisse uidetur uel potius Platonicam orationem imperfecte esse imitatus*

ἀὴρ πρὸς ὕδωρ ὕδωρ πρὸς γῆν, συνέδησεν
anima aquae id aqua terrae pro portione redderet; qua ex 1

καὶ συνεστήσατο οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ ἁπτόν.
coniunctione caelum ita aptum est ut sub aspectum et tactum 2

32 C καὶ διὰ ταῦτα ἔκ τε δὴ τούτων τοιούτων καὶ τὸν ἀριθμὸν
cadat. itaque et ob eam causam et ex is rebus numero quat- 3

τεττάρων τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι' ἀναλογίας ὁμολογήσαν,
tuor mundi est corpus effectum, ea constrictum conparatione 4

φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων,
qua dixi; ex quo ipse se concordi quadam amicitia et caritate 5

ὥστε εἰς ταὐτὸν αὑτῷ συνελθὸν ἄλυτον ὑπό του ἄλλου πλὴν ὑπὸ
conplectitur atque ita apte cohaeret ut dissolui nullo modo queat 6

τοῦ συνδήσαντος γενέσθαι. Τῶν δὲ δὴ τεττάρων
16 nisi ab eodem a quo est conligatus. Earum autem quattuor rerum 7

ἓν ὅλον ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου σύστασις.
quas supra dixi sic in omni mundo partes omnes conlocatae sunt, 8

ἐκ γὰρ πυρὸς παντὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς συνέστησεν αὐτὸν ὁ συνιστάς,
ut nulla pars huiusce generis excederet extra atque ut in hoc 9

32 D μέρος οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολιπών, τάδε διανοηθείς,
uniuerso inessent genera illa uniuersa; id ob eas causas, 10

πρῶτον μὲν ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα ζῷον τέλεον ἐκ τελέων τῶν μερῶν εἴη,
primum ut mundus animans posset ex perfectis partibus esse per- 11

33 A πρὸς δὲ τούτοις ἕν, ἅτε οὐχ ὑπολελειμμένων ἐξ ὧν ἄλλο
fectus, deinde ut unus esset, nulla parte unde alter gigneretur 12

τοιοῦτον γένοιτ' ἄν, ἔτι δὲ ἵνα ἀγήρων καὶ ἄνοσον ᾖ,
relicta, postremo ne qui morbus eum posset aut senectus 13

⌈κατανοῶν ὡς⌉ συστάτῳ σώματι θερ-
17 adtingere; omnis enim coagmentatio corporis uel 14

μὰ καὶ ψυχρὰ καὶ πάνθ' ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει περιστά-
caloris *ui* uel frigoris uel aliqua inpulsione uehementi 15

1 aq̄ue| *ex* aq̄| *V* *ὕδωρ τοῦτο (δ')* ὕδωρ *dett et pars codicum Procli* pro portione *uide p.* 165,9 1. 2 *Seruius Danielis in Aen.* IV 482 ergo bene 'aptum', conligatum: Cicero in Timaeo 'qua . . . aptum est' id est constrictum et conplexum 3 ııſ *B* hıſ *AV* 4 effectum et|ea, et *add V* 6 *τον ἄλλον AP τῶν ἄλλων FY alii* 9 huiusce] ullius *Valla, sed* hocce genus *dicit uniuersa elementa, quae noluit ut Plato iterum enumerare; cf p.* 48,15. *quod statim eadem appellat* genera*, cf p.* 53,4 excideret *V, corr* ∽ced∽ *AB* 10 ab *pr B* 11 posset *Lambinus* poſſit *AVB* 12 ἅτε *om A* alt̄ *L* altera *AVB* 13 nequi| *ex* neq;| *B* eum *ex* tum *A, ex* tunc *B* tū *pr V* posset *Lambinus* poſſit *AVB* 14 *συστάτῳ Pr ξυνιστὰς τῷ P, e corr A, Philoponus* ∽τᾶ *τῷ F* ∽τᾶν *τῷ Y* coagmentatio *AB* coacmen∽ *V* 14. 15 corporis uel calore uel frigore uel *Ven* II c. ui caloris uel frigoris uel *Halmio suadente tb* c. uel c. uel fr. ui uel *m* c. uel c. ui uel fr. uel *Klotzius, quod praetuli, quia paulo saepius in talibus priori*

μενα ἔξωθεν καὶ προσπίπτοντα ἀκαίρως λύει καὶ νόσους γῆράς τε ἐπάγοντα
1 labefactatur et frangitur et ad

φθίνειν ποιεῖ. διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν
2 morbos senectutemque conpellitur. hanc igitur habuit rationem

τόνδε ἓν ὅλον
3 ⌈effector mundi et molitor deus⌉, ut unum opus totum at-

ὅλων ἐξ ἁπάντων τέλεον καὶ ἀγήρων
4 que perfectum ex omnibus totis atque perfectis absolueret, quod

καὶ ἄνοσον αὐτὸ ἐτεκτήνατο.
5 omni morbo et senio uacaret.

Σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πρέπον καὶ τὸ συγγενές. τῷ δὲ 33 B
6 Formam autem ei maxime cognatam et decoram dedit. a quo 6

τὰ πάντα ἐν αὑτῷ ζῷα περιέχειν μέλλοντι ζῴῳ πρέπον ἂν
7 enim animanti omnis reliquas contineri uellet animantes, hunc ea

εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὑτῷ πάντα ὁπόσα σχήματα· διὸ
8 forma figurauit qua una omnis formae reliquae concluduntur, et

καὶ σφαιροειδές, ἐκ μέ-
9 globosum est fabricatus, quod *σφαιροειδὲς* Graeci uocant, cuius

σου πάντῃ πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, κυκλοτερὲς αὐτὸ
10 omnis extremitas paribus a medio radiis adtingitur, idque ita tor-

ἐτορνεύσατο, πάντων τελεώτατον
11 nauit ut nihil efficere posset rotundius, nihil asperitatis ut haberet

12 nihil offensionis, nihil incisum angulis nihil anfractibus, nihil eminens

---

quam posteriori membro addi uidebam quod in utroque ualeret; quamquam non potest non ambiguum esse iudicium. uim caloris et frigoris *dixit Tusc.* I 20,45 V 26,74 *de off.* II 4,13 15 *περιιστάναι AP*

1 *λύπας P, e corr A* 2 mor*b; [i] *B* habuit rationem *cf p.* 162,10
3 moltor *ex* ~tur *A* *ἓν APY ἕνα FPr Simplicius* 4 *ἐξ ὅλ. ἀ. Pr aliique* omnibus et totis *tbm* 5 *αὐτὸ AP αὐτὸν FY Philoponus Philo* 6 ei *scripsi mus. Rhen.* LIII 91*s* et *AVB* maxime *respondet articulo, cf p.* 170,2 cognatā/. decorā, *in intercolumnio add* /. et maxi'me *V*

7 reliquaſ *F* ~q̊ſ *Ltbm; sed feminino genere Cicero utitur non solum cum de bestiis loquitur sed etiam homines et bestias comprehendens in unum de fin.* IV 11,28
8 omſ *Ltbm;* forma reliqua *AB, corr* ~æ ~æ *V;* concludı*tur *A* concludıtur 7 *inde a* d *in ras (prima fuit* d) *B. in archetypo apparet* forma reliqua *scriptum fuisse propter* omnis *uocem ambiguam, relictum autem* concluduntur
9 globosum *uaria lectio a Valla commemorata, Orellius* globoſuſ *AVB*

ſpero ıdeſ *corr* ſpero ıdēſ *B* ſpero ıd·ē· *corr* ~ıd̄*ē* *A* ſpero ıd̄ē *V* 11 posset *Klotzius* poſſıt *AVB* effici possit *dett Ven* 1480 11—*p.* 169,1 nihil asperitatis ... lacunosum *Schuetzio ab interpolatore adiecta esse uisa sunt ex* II *de nat. d.* 18,47, *idem Briegerus iudicauit progr. Posnan.* 1873,18 *illa de uniuerso posita nescio quid inepti habere pronuntians; quibus eiectis orationem hiare non sine causa scripsit Orellius, cf Friesius mus. Rhen.* LIV 567 *ss* 12 incisum *Lambinus (cf de nat. d.* II 18,47) incluſum *AVB;* incisum angulis *γεγωνιωμένον (Proclus p.* 163 *B)* nihil *ante* eminens *del Briegerus l. d. corrupta orationis dequabilitate, qua cum angulis comparantur anfractus quasi sinus* eminef *pr B*

nihil lacunosum — ὁμοιότατόν τε αὐτὸ ἑαυτῷ σχημάτων, νομί-
omnesque partes simillimae omnium, quod 1

σας ⌈μυρίῳ⌉ κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου. λεῖον δὲ δὴ κύκλῳ
18 eius iudicio praestabat dissimilitudini similitudo. omni autem totam 2

33 C πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ ἀπηκριβοῦτο ⌈πολλῶν χάριν.⌉ ὀμμάτων τε γὰρ
figuram mundi leuitate circumdedit. nec enim oculis 3

ἐπεδεῖτο οὐδέν, ὁρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν,
egebat, quia nihil extra quod cerni posset relictum erat, 4

οὐδ' ἀκοῆς, οὐδὲ γὰρ ἀκουστόν, πνεῦμά τε οὐκ ἦν πε-
nec auribus, quia ne quod audiretur quidem, neque erant anima 5

ριεστὸς δεόμενον ἀναπνοῆς, οὐδ' αὖ τι-
circumfusa extrema mundi, ut respirationem requireret; nec uero 6

νος ἐπιδεὲς ἦν ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μὲν εἰς ἑαυτὸ τροφὴν δέξοιτο τὴν δὲ
desiderabat aut alimenta corporis aut de- 7

πρότερον ἐξικμασμένην ἀποπέμψοι πάλιν· ἀπῄει τε γὰρ οὐδὲν
tractionem confecti et consumpti cibi: neque enim ulla decessio 8

οὐδὲ προσῄειν αὐτῷ ποθεν, οὐδὲ γὰρ ἦν· αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ
fieri poterat neque accessio, nec uero erat unde; itaque se ipse 9

τροφὴν τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχον καὶ πάντα ἐν ἑαυτῷ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ
consumptione et senio alebat sui, cum ipse per se et a se et pa- 10

33 D πάσχον καὶ δρῶν ⌈ἐκ τέχνης⌉ γέγονεν· ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ συνθεὶς
teretur et faceret omnia; sic enim ratus est ille qui ista 11

αὔταρκες ὂν ἄμεινον ἔσεσθαι μᾶλλον ἢ προσδεὲς ἄλλων.
iuncxit et condidit ipsum se contentum esse mundum neque egere 12

χειρῶν δέ, αἷς οὔτε λαβεῖν οὔτε αὖ τινα ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μά-
19 altero. itaque ei nec manus adfixit, quoniam nec capiendum quic- 13

34 A την οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προσάπτειν, οὐδὲ ποδῶν οὐδὲ ὅλως τῆς περὶ τὴν
quam erat nec repellendum, nec pedes aut aliqua membra qui- 14

---

1 laconoſum *pr V* simillimas *Perionius tbm, sed* simillimae *ferri potest post interposita illa p.* 168,11—*u.* 1, *ut haec adiungantur quasi scripserit* nihil asperitatis ut esset, *quae ratio si illa absint multo minus sit probabilis*
2 dıſſimılıtudınıſ *AB* ~ıſ *V* omnıa *V* Omnıa *A* omā *B* 4 quo *V*
ὑπελείπετο FPYPr Stobaeus, ex ὑπελειπτο A 5 quia ne° *AB* 6 extrema *dett Asc* II externa *AVB* 8 conſūptıcibı · Neque, c *posterior in ras,* 1 *quae sequitur red, punctum add A* conſumptıo °ıbı;| neq; (;| *add) V* conſump-
cıbı7
tıone_que *B* 9 *post* ıpſe *add* ſine| *V* 10 ıpſepſe, *prior* e *ex* ı *AB et pr ut uid V* 12 &|condıdıt &condıdıt *ft pr B* 13 quıdquam *pr V* quıpquā *B* 14 alia *dett Rom tbm, sed* aliqua *uerissimum est et ad Platonicum οὐδὲ ὅλως accommodatum; quem usum saepe infestant docti; cf p.* 19,5 *de inu.* II 5,19 ex iracundia .. aut ex aliqua causa earum qua impulsum aliquem id fecisse dicet, *epist.* XI 1,3 Rhodum aut aliquo terrarum, *Caesar b. Gall.* VI 16,5 in furto aut latrocinio aut aliqua noxia, *thes. l. L.* I 1609,42

βάειν ὑπηρεσίας. κίνηειν γὰρ ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν
1 bus ingressum corporis sustineret. motum enim dedit caelo eum

τοῦ σώματος οἰκείαν, τῶν ἑπτὰ τὴν περὶ νοῦν καὶ φρό-
2 qui figurae eius esset aptissumus, qui unus ex septem motibus

νηειν μάλιστα οὖσαν· διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ
3 mentem atque intellegentiam cieret maxime; itaque una conuersione

αὐτῷ καὶ ἐν ἑαυτῷ περιαγαγὼν αὐτὸ ἐποίησε κύκλῳ κινεῖσθαι στρεφόμενον,
4 atque eadem ipse circum se torquetur et uertitur;

τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἀφεῖλεν καὶ ἀπλανὲς ἀπηργάσατο
5 sex autem reliquos motus ab eo separauit itaque ab omni *erra-*

⌈ἐκείνων⌉. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην ἅτ' οὐδὲν ποδῶν
6 tione eum liberauit. ad hanc igitur conuersionem, quae pedibus

δέον ἀσκελὲς καὶ ἄπουν αὐτὸ ἐγέννησεν. Οὗτος δὴ
7 et gradu non egeret, ingrediendi membra non dedit. Haec deus 20

πᾶς ὄντος ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ περὶ τὸν ποτὲ ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς λεῖον *34 B*
8 is qui erat de aliquando futuro deo cogitans leuem

καὶ ὁμαλὸν πανταχῇ τε ἐκ μέσου ἴσον
9 illum effecit et undique aequabilem et a medio ad summum parem

καὶ ὅλον καὶ τέλεον ἐκ τελέων σωμάτων σῶμα ἐποίησεν.
10 et perfectum atque absolutum ex absolutis atque perfectis.

ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θεὶς διὰ παντός τε ἔτεινεν
11 animum autem ut in eo medio conlocauit ita per totum te-

καὶ ἔτι ἔξωθεν τὸ σῶμα αὐτῇ περιεκάλυψεν,
12 tendit; deinde eum circumdedit corpore et uestiuit extrinsecus

καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησεν, δι' ἀρε-
13 caeloque soliuago uolubili et in orbem incitato conplexus est, quod

---

1 ingressus corporis *H. Stephanus p.* 5 *(sed ut* ∾ corpus *mallet cum Manutio, quod scripsit Lambinus)* ingreſſũ corporiſ *L* ∾ corpore *AVB; cf de nat. d.* II 39,101 aer . . . uolatus alitum sustinet 2 figurę ei ſit *L* ∾ esset *Orellius* figuratuſ ſit *B* figura*tuſſit [*ft* n] *A* figuran*t|ſit *sic fere, lineolae supra* t *in ras; fuerit primitus* ∾rant|, *corrector uoluerit* figura sit *V* *quı*, *uid aliquando corr fuisse* _que *A* qvı| *cum ras ex* q| *B* mo*tıbuſ [n] *A* monıb; *V* 3 cıeret, cı *in ras* II *uel* III *litt (*g *fuisse non potest) A* coıer& *V* cıerat *B* ıtauıq· *V* ıtaque *A* 5 ab*omnerratıone *ex* abhomıń ratıone *nisi quod uirgula supra* n *incerta, corr ft pr V* abomnȷ ratıone, ȷ *ex* e *A* abomnı r∾ *B* 8 is qui semper erat *ci Manutius* is semper qui erat *ci Orellius* deęo *A* 9 effecıt *ex* ∾fıc∾ *F* effıcıt *B*, c *in ras ex* g *ut uid A* effıgıt *V* parē*, e *ex parte in ras* [ē], *fuerit* partē *A*

10. 11 obſolutum· atq· perfectıſ; anımū *(*; *add) V* 12 ueſtıuıt. *puncta qui posuit corrupta opinor putabat* ıuıt *V* 13 *post* ſoliuago *add & Atbm dubito quam recte, si quidem non tria membra uidentur esse sed duo; cf Maduigius opusc.* I 338

τὴν δὲ αὐτὸν αὑτῷ δυνάμενον συγγίγνεσθαι καὶ οὐδενὸς ἑτέρου
secum ipsum propter uirtutem facile esse posset nec desideraret 1

προσδεόμενον, γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὑτῷ. διὰ πάντα δὴ
21 alterum, satis sibi ipsum notum et familiare. sic 2

ταῦτα ⌈deus ille aeternus⌉ εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο.
hunc ⌈perfecte⌉ beatum deum procreauit. 3

34 C Τὴν δὲ δὴ ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν οὕτως ἐμηχανή-
Sed animum haud ita ut modo locuti sumus tum denique cum 4

σατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν· οὐ γὰρ ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ
corpus ei effecisset inchoauit: neque enim esset rectum minori 5

νεωτέρου ⌈συνέρξας⌉ εἴασεν· ἀλλά πως ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προστυχόντος
parere maiorem; sed nos multa inconsiderate ac temere dici- 6

τε καὶ εἰκῇ ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν. ὁ δὲ καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ προτέ-
7 mus. deus autem et ortu et uirtute anti- 7

ραν καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος ὡς δεσπότην καὶ ἄρξουσαν
quiorem genuit animum eumque ut dominum atque imperantem 8

ἀρξομένου συνεστήσατο ἐκ τῶνδέ τε καὶ τοιῷδε
oboedienti praefecit corpori; idque molitus tali quodam est modo. 9

35 A τρόπῳ. τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης
ex ea materia quae indiuidua est et quae semper unius 10

οὐσίας καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς
modi suique similis et ex ea quae ex corporibus diuidua gignitur 11

τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε
tertium materiae genus ex duobus in medium admiscuit, quod 12

ταὐτοῦ φύσεως [αὖ περὶ] καὶ τῆς θατέρου, καὶ ⌈κατὰ ταὐτὰ⌉ συνέστησεν
esset eiusdem naturae et quod alterius, idque interiecit 13

ἐν μέσῳ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν καὶ τοῦ κατὰ τὰ σώματα μεριστοῦ·
inter indiuiduum atque id quod diuiduum esset in cor- 14

---

1 propt̄uırtutē facıle *in ras ft pr A* poſſıt *AB, corr* ∾et *V* 3 p̄fecte deū beatū deū *V* 4 audıta *pr B* 6 parare *pr V* 9 p̄fecıt *ex* ∾fıc∾ *AV, item sed* prae∾ *B* corpori *om V* q̄dam *ex* q̄dd∾ *V*

10. 12 *Cicero 'quum identidem' (cf p.* 176,8. 10*)* '*οὐσίαν materiam reddiderit, dici non potest quantum ab omni Platonicae philosophiae indole et argumento aberraverit': ita Hermannus p.* 16*; quod incommodum inde natum apparet quod Cicero ut solet in re dubia, ne quid sua culpa turbaretur, quam maxime potuit se ad Platonem applicuit, qui illo ipso uocabulo non sine ambiguitate utitur; in Acad.* I *autem p.* 48,4 *quod materiam eam uocat quam in Timaeo alterius naturam, inde de hoc loco nihil efficiendum, quo aedificator mundi etiam ea natura, quae semper eadem est, tamquam materia utitur. cf quae adscripsi ad Acad.* IV *p.* 134,14

11 ſed *AB, corr* ſet *V* Sed *F* quae in c. *Lambinus tbm ft recte, cf u.* 14, *sed* ex *pro* κατὰ *etiam p.* 179,7 *s* 13 αὖ περὶ *del Stallbaumius (cf u.* 11*), quod nec Cicero uid legisse nec Sextus adu. math.* I 301*, testantur multi* ınt̄ jecıt, ȷ *in ras ex* g *B* 14 ıd *B* ın *V, corr* ıd *A*

καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν,
pore; ea cum tria sumpsisset in unam speciem temperauit, 22

τὴν θατέρου φύσιν δύσμικτον οὖσαν εἰς ταὐτὸν
naturamque illam quam alterius diximus ui cum eadem coniuncxit

συναρμόττων βίᾳ· μειγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας
fugientem et eius copulationis alienam; quae permiscens cum ma-

καὶ ἐκ τριῶν ποιήσαμενος ἓν πάλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας 35 B
teria cum ex tribus effecisset unum id ipsum in ea quae decuit

προσῆκεν διένειμεν, ἑκάστην δὲ ἔκ τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου καὶ
membra partitus est. iam partis singulas ex eodem et ex altero et

τῆς οὐσίας μεμειγμένην. ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὧδε. μίαν ἀφεῖλεν τὸ
ex materia temperauit. fuit autem talis illa partitio. unam principio

πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν, μετὰ δὲ ταύτην ἀφῃρεῖ διπλασίαν ταύτης,
partem detraxit ex toto, secundam autem primae partis duplam,

τὴν δ' αὖ τρίτην ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας τριπλασίαν δὲ
deinde tertiam, quae esset secunda sesquealtera, prima [de]

τῆς πρώτης, τετάρτην δὲ τῆς δευτέρας διπλῆν, πέμπτην
tripla, deinde quartam quae secundae dupla esset, quintam

δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης, τὴν δ' ἕκτην τῆς πρώτης ὀκταπλασίαν, ἑ- 35 C
inde quae tertiae tripla, tum sextam octoplam primae, pos-

βδόμην δὲ ἑπτακαιεικοσιπλασίαν τῆς πρώτης.
tremo septimam quae septem et uiginti partibus antecederet primae.

μετὰ δὲ ταῦτα συνεπληροῦτο τά τε διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα 36 A
deinde instituit dupla et tripla interualla explere 23

---

1 ſumpſiſſet munā|, ſiſſet munā *in ras V* 2 naturāllā *pr V* ui *Perionius* uel *AVB; fuerit* uei eadem *cf p.* 176,7 *s* 180,9 3 copulatiomſ *corr* ∽nẽ *V* alienamque pmiſcenſ *A* alienãq· perm∽ [¯] *V* alienā pm∽ *B;* quae *Orellius* 4 effeciſſ& *ex* ∽ſic∽ *VB* 5 iam^q: *rec V* δὲ *τούτων ἓκ F Plutarchus* 7 *ἀπὸ τοῦ παντὸς e corr A* tota *pr B* ſecunda *V, corr* ∽ã *A* 8 ſecunda *V, corr* ∽æ *ABtbm, item* prima *V, corr* ∽æ *ABtbm ft recte; sed in consentiente memoria librorum utrobique casum rectum reliqui praesertim inuitante* sesquealterius *uocabuli natura* ſique altera *corr* ſequę ∽ *A,* ſiq̃ue∽ *V* ſeſqvaltera, eſqv *in ras B* sesquialtera *Rom tbm. primitiuam scripturam* que *hic et p.* 173,7. 8. 9 *restituere non dubitaueram collatis his exemplis:* sesqueopus *Plauti capt.* 725 *uetus aliique,* sesqueulixe *libri Noniani in satirae Varronianae titulo constanter,* sesqueoctauus *et* sesquetertius *Arnobii Parisinus* II 24 *p.* 68,2 *Reiff.,* sesqualtera *Florentinus Apuleii apol.* 89 *p.* 99,3 *H.,* sesquemodii *Cic. accus.* III 92,215 *Lagomarsiniani* 42 *(optimus) et* 29; *nam etiam in his, quorum alterum membrum a consona incipit,* sesque *scribi potuit non* sesqui, *in iis praesertim quae non essent usu trita (cf. Gell.* XVIII 14). *nunc cf Skutschius ann. philol. suppl.* XXVII 88 8. 9 tetropla *corr* **trjpla *A,* tetrjpla *sic rec V* **trjpla [de *uel* do] ȝ *in ras ex* o *B.* de *anticipatum puto ex* deinde 10 indeq; *corr* ∽q; *A,* ∽q̃ *V* ∽q̃; *B* octoplam *Atbm* primęi- poſtremo, ∽p∽ *ex* ∽ſ∽ *V* 12 dupla., a *aperta ex* e *ut uid B*

μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων,
partis rursus ex toto desicans; quas *in* interuallis ita locabat 1

ὥστε ἐν ἑκάστῳ διαστήματι δύο εἶναι μεσότητας,
ut in singulis essent bina media — uix enim audeo dicere me- 2

dietates, quas Graeci *μεσότητας* appellant, sed quasi ita dixerim in- 3

tellegatur, erit enim planius —, τὴν μὲν earum alteram ταὐτῷ μέρει eadem parte 4

τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχουσαν καὶ ὑπερεχομένην
praestantem extremis eademque superatam [eadem partem praestant 5

in extremis eademque superatam] τὴν δὲ ἴσῳ μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑπερέχου-
alteram pari numero praestantem 6

σαν ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένην. ἡμιολίων δὲ διαστάσεων καὶ
extremis parique superatam. sesquealteris autem interuallis et 7

ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γενομένων ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν
sesquetertiis et sesqueoctauis sumptis ex his conligationibus 8

36 B ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσιν τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα
in primis interuallis sesqueoctaui interuallo sesquetertia omnia 9

συνεπληροῦτο, λείπων αὐτῶν ἑκάστου μόριον, τῆς
24 explebat, cum particulam singulorum relinqueret; eius 10

τοῦ μορίου ταύτης διαστάσεως λειφθείσης ἀριθμοῦ πρὸς ἀριθμὸν ἐχούσης τοὺς
autem particulae interuallo relicto habebat *numerus ad* numerum 11

---

1 deſicanſ *corr* ∽ſec∽ *AVBtbm, uide Solmsenum 'Studien zur lat. Lautgeschichte'* 130 *n.* 1 in *Muellero auctore (coni. Tull.* 9) *add t* 2 in *om V* 3 meſotetaſ *AVB* 4 alterum alterā *V* alteram *sic A (cf p.* 170,12) 5 eḍemq· *ex* idemq· *V* 5. 6 ſuperatam ·|eadem partem preſtant inextremiſ· ea|demq· ſuperatā· dlterā *(puncta add,* ę *ex* e, d *ex* a) *V* ſuperatā.^7 eadem partem præſ|tan in extremiſ eademq; ſuperatā· alterā *(puncta add,* eadem . . ſuperatā *linea del) B.* 5—7 ſuperatā; Alterāparinume|propreſtantēextremiſ *inde ab* Λ *praeter* ime| *in ras, cuius amplitudo accuratissime congruit cum eo spatio quod in praecedentibus efficitur illis (u.* 4. 5) eadem parte praeſtantē extremiſ; *in mg inferiore ras* LV *fere litt, in cuius initio haec agnoscebam* +e . . dem p, *in exitu* iſ *A, cuius librarius scilicet eadem ante oculos habuerat quae primo fuerunt in VB sed a secundo* praestant *ad tertium delapsus quae media erant omiserat*

7 ſeſq;alteriſ *corr* ſeſqvalteriſ *AB* Seſqu^1alt∽, u *in ras Vtbm; cf p.* 172,8

8 ſeſque tertiſ *corr* ſeſquȝ tertiſ *A* ſeſqui|tertiſ *V* ſeſq;t∽ *Btbm; cf p.* 172,8

ſeſq;^{vi}octauiſ *B* ſeſ qui|oct∽ *ex* ſi q;|∽ *uel* ſic q;|∽*A* ſeſq*^{ui}oct∽ *ex* ſicq;oct∽ *Vtbm; cf p.* 172,8 sumptis *fere* consumptis; ortis *uel* natis *Hermannus p.* 37

9 INPRIMIſ *ex* IPR∽ *A* ſeſq;octaui *corr* ſeſq^1*∽ *A* ſeſq;^{vi}∽ *B* Seſqui|∽ *V; cf p.* 172,8. sesquioctauo *dett Ven* II *tbm, sed illud et Graeco exemplari defenditur nec est alienum a sermone Latino* ſeſque tertia *corr* ∽quȝ∽ *A* ſeſquitertia *V* ſeſ q;t∽ *corr* ſeſ qvit∽ *B; cf p.* 172,8 10 *τῆς δὲ Y, e corr A*

11 **|relicto [aδ] *A* adrelicq̃ *L* adrelicto^{quū} *V.* ad *anticipatum uid eo tempore, quo illa* numerus ad *nondum intercidissent. haec add dett Valla*

ὅρουϲ
1 eandem pro portione conparationem in extremis quam habent

ἓξ καὶ πεντήκοντα καὶ διακοϲίων πρὸϲ τρία καὶ τετταράκοντα καὶ διακόϲια.
2 ducenta quinquaginta *VI* cum ducentis quadraginta tribus.

καὶ δὴ καὶ τὸ μειχθέν, ἐξ οὗ ταῦτα κατέτεμνεν, οὕτωϲ ἤδη πᾶν
3 atque ita permixtum illud, ex quo haec secuit, iam omne con-

κατανηλώκει. ταύτην οὖν τὴν ϲύϲταϲιν πᾶϲαν διπλῆν κατὰ μῆ-
4 sumpserat. hanc igitur omnem coniunctionem duplicem in lon-

κοϲ ϲχίϲαϲ, μέϲην πρὸϲ μέϲην ἑκατέραν ἀλλήλαιϲ οἷον χεῖ προϲβαλὼν
5 gitudinem diffidit mediamque accommodans *ad* mediam quasi de-

κατέκαμψεν εἰϲ κύκλον, ϲυνάψαϲ αὐταῖϲ τε καὶ ἀλλήλαιϲ *36 C*
6 cusauit, deinde in orbem intorsit, ut et ipsae secum et inter se,

ἐν τῷ καταντικρὺ τῆϲ προϲβολῆϲ, καὶ τῇ κατὰ
7 ex commissura qua e regione essent, iungerentur, eoque motu,

ταὐτὰ ἐν ταὐτῷ περιαγομένῃ κινήϲει πέ-
8 cuius orbis semper in eodem erat eodemque modo ciebatur, un-

ριξ αὐτὰϲ ἔλαβεν, καὶ τὸν μὲν ἔξω
9 dique est eas circumplexus. atque ita cum alterum esset exte- 25

τὸν δ' ἐντὸϲ ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν οὖν ἔξω
10 riorem *alterum interiorem* amplexus orbem, illum

1 eandem ꝑportione conparationem *B* ea*dem proportione* conparatū*** *ex* eandem proportionem conparationem *A* eandem ꝑportionē *Lb* eandem ꝑportionem conparationem *V* eandem proportionem conparationemque *dett Valla tm. cf p.* 165,9 2 ·vi· *L* ·vi· *add F (om AV scil.* ui *ante* cū) tri|b; *hic erasum, suo loco add (anticipatum inducente ft similitudine numerorum* iii *et* ui*) B* 3 secuit iam *Ald* ſequi etiam [ʼ] *A* ſequi&iā *V* ſequi &iam *(ſe tenuioribus litteris add pr) B* secuerat iam *(uel* secabat iam*) ci Perionius* omne *corr* ~ē *M* omnem *AVB* 5 mediaeque *dett Valla tbm* mediе q̄ſ *L; ego malui* ad *inserere propter Graeca; cf p.* 175,14 decuſauit *Vtbm, sed per unum* s *scribitur paene constanter licet non uere (Mart. Cap.* i 85 ii 208 viii 823 *Apic.* vii 265*, de Vitruuio et gromaticis cf indices Nohli et Bursiani),* decusis *quoque non numquam (Varr. de l. L.* v 170 *bis, ibid.* ix 81*, cf Marx ad Lucil.* 1153*), item* besis besalis *semper (cf thes. l. L.* ii 1931. 1933*),* tresis *(Pers.* 5,76 *cf Varro de l. L.* ix 81*)* uigesis *(Martial.* xii 76,1*)* centusis *(Pers.* 6,191 *Fest. p.* 237,19 *M. cf Gell.* xv 19,2*), quae pleraque spernuntur ab editoribus* 6 *εἰϲ κύκλον Y, cum γρ. mg A εἰϲ ἓν κύκλῳ AFPr* 7 commiſſu*ra [a *ut uid*] *A* commiſſurā *B* quae, *sic dispestum V* quae *A* q̄ *corr* q̄ e *B.* quae e regione esset *dett Valla tbm, quod primum nec ad uerba Platonis quadrat nec ad sententiam, qui eam dicit προϲβολὴν qua inter se committantur coniunctiones nondum in orbem intortae, non eam qua deinde iungantur; tum* ex commissura *quid in ista oratione sibi uelit aegre dicas et uideatur paene* ea commissura *flagitari. qui scrupuli remouentur iis quae posui, in quibus* ex commissura *aptum uidetur ad rem, quoniam ex illa priore scilicet commissura coniunctiones torquentur donec eo perueniant ubi e regione sint (*curuauitque in orbes quoad coirent inter se capita *Chalcidius)* 8 *ταὐτὰ καὶ ἐν Y* e,dem *V* 10 *defectum suppleuit Manutius.* cum alterum fecisset *(hoc cum Valla)* exteriorem interiorem alterum *(sic Lambinus)* amplexus *(uel* ambitus*, casu secundo)* orbem *Orellius*

⌈φορὰν⌉ ἐπεφήμιϲεν εἶναι τῆϲ ταὐτοῦ φύϲεωϲ, τὴν δ' ἐντὸϲ τῆϲ θατέρου.
eiusdem naturae, hunc alterius notauit. 1

τὴν μὲν δὴ ταὐτοῦ κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγεν,
eamque quae erat eiusdem detorsit a latere in dexteram partem, 2

τὴν δὲ θατέρου κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριϲτερά.
hanc autem citimam mediana linea direxit ad laeuam. 3

36 D κράτοϲ δ' ἔδωκεν τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ, μίαν γὰρ αὐτὴν ἄχιϲτον
sed principatum dedit superiori, quam solam indiuiduam 4

εἴαϲεν· τὴν δ' ἐντὸϲ ϲχίϲαϲ ἑξαχῇ
reliquit; interiorem autem cum in sex partis ⌈caeli⌉ diuisisset, 5

ἑπτὰ κύκλουϲ ἀνίϲουϲ κατὰ τὴν τοῦ διπλαϲίου καὶ τριπλαϲίου διάϲταϲιν ἑκά-
septem orbis disparis duplo et triplo interuallo 6

ϲτην, ⌈οὐϲῶν ἑκατέρων τριῶν,⌉ κατὰ τἀναντία μὲν ἀλλήλοιϲ προϲέταξεν ἰέναι
moueri iussit contrariis inter se cur- 7

τοὺϲ κύκλουϲ, τάχει δὲ τρεῖϲ μὲν ὁμοίωϲ, τοὺϲ δὲ
sibus. eorum autem trium fecit pares celeritates, set quat- 8

τέτταραϲ ἀλλήλοιϲ καὶ τοῖϲ τριϲὶν ἀνομοίωϲ ⌈ἐν λόγῳ
tuor et inter se dispares et dissimilis trium reliquorum. 9

δὲ φερομένουϲ.⌉ 10

8 26 Ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ ϲυνιϲτάντι πᾶϲα ἡ τῆϲ ψυχῆϲ ϲύϲταϲιϲ ἐγεγένητο,
Animum igitur quom ille procreator mundi ⌈deus⌉ ex sua mente 11

μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ ϲωματοειδὲϲ
et uoluntate genuisset, tum denique omne quod erat concretum 12

ἐντὸϲ αὐτῆϲ ἐτεκταίνετο καὶ
atque corporeum substernebat animo interiusque faciebat atque 13

36 E μέϲον μέϲῃ ϲυναγαγὼν προϲήρμοττεν. ἡ δ' ἐκ μέϲου
ita medio medium accommodans copulabat. sic animus a medio 14

πρὸϲ τὸν ἔϲχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖϲα κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν πε-
profectus extremitatem caeli a suprema regione rotundo ambitu cir- 15

1 nominauit *Manutius* 2—4 eumque qui ... hunc a citimum ... quem solum indiuiduum *ex Manutii coniectura Lambinus, sed turbauit Cicero cum illa de notatione quae dicuntur non expresso Platonis φορὰν ad* orbem *rettulit, in reliquis rursus Graeca secutus.* eamque conuersionem quae *Schuetzius, ne hoc quidem necessario* 3 citjmā d̀ mediana linea *(*i *prima red) ex* item *(sic)* a med~ *A* citem ammedianalinea *V* cit·em·ā·me dian aline a *(puncta add) B* citimam a mediana l. *Victorius tbm, in quibus* a *nec certo traditum est nec necessarium uidetur* direxit**, it *in ras A* dixerit *V* 4 ſuperiori *ex* ~or *A* 5 *Platonis uerba σχίσας ἑξαχῇ Cicero perperam uertit inductus ft illis οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, quae Plato de interuallis posuit. utcumque id est, quoniam Ciceronis culpa turbatum esse apparet, nolui* caeli *delere cum Manutio tbm* 8 pareſ, eſ *in ras paulo ampliori A* parteſ *V* celeritateſ, eri *in ras an red in uitio membranae A* ſed *V* *et *in ras A;* &quattuor & *B* 11 quam *V* qu*ē *ex* quā *A* quam *B* 12 omnem *V* 13 ſubnebat *pr B* 14 acconodanſ *V* copolabat *pr A* d̀ *in ras* ii *litt, fuitne* ad *A* 15 ſumma

ρικαλύψαϲα αὐτὴ ἐν αὑτῇ ϲτρεφομένη θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύϲτου καὶ ἔμ-
1 cumiecit seseque ipse uersans diuinum sempiternae sapientisque

φρονος βίου ⌈πρὸϲ τὸν ϲύμπαντα χρόνον⌉. καὶ τὸ μὲν δὴ ϲῶ- 27
2 uitae induxit exordium. et corpus qui-

μα ὁρατὸν οὐρανοῦ γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἀόρατοϲ μὲν
3 dem caeli spectabile effectum est; animus autem oculorum effugit

λογιϲμοῦ δὲ μετέχουϲα καὶ ἁρμονίαϲ ψυχὴ 37 A
4 optutum, est autem ⌈unus ex omnibus⌉ rationis concentionisque,

τῶν νοητῶν ἀεί τε ὄντων
5 quae *ἁρμονία* Graece, sempiternarum rerum et sub intellegentiam

ὑπὸ τοῦ ἀρίϲτου ἀρίϲτη γενομένη τῶν
6 cadentium compos et particeps; quo nihil est ab optimo et prae-

γεννηθέντων. ἅτε οὖν ἐκ τῆϲ ταὐ-
7 stantissimo genitore melius procreatum: quippe qui ex eadem

τοῦ καὶ τῆϲ θατέρου φύϲεωϲ ἔκ τε οὐϲίαϲ τριῶν τούτων ϲυγκρα-
8 iunctus alteraque natura, adiuncta materia, temperatione trium

θεῖϲα μοιρῶν καὶ ἀνὰ λόγον ⌈μεριϲθεῖϲα καὶ⌉ ϲυνδεθεῖϲα, αὐτή τε ἀνακυκλουμένη
9 partium pro portione conpacta, se ipsa conuersans,

⌈πρὸϲ αὑτήν⌉, ὅταν οὐϲίαν ϲκεδαϲτὴν ⌈ἔχοντόϲ τινοϲ⌉ ἐφάπτηται καὶ ὅταν
10 cum materiam mutabilem arripuit et cum

ἀμέριϲτον, λέγει κινουμένη διὰ πάϲηϲ ἑαυτῆϲ,
11 rursus indiuiduam atque simplicem per quam omnis mouetur dis-

ὅτῳ τ' ἄν τι ταὐτὸν ᾖ καὶ ὅτου ἂν ἕτερον,
12 cernitque quid sit eiusdem generis quid alterius, et cetera

πρὸϲ ὅτι τε μάλιϲτα καὶ ὅπῃ 37 B
13 diiudicat, quid quoique rei sit maxime aptum, quid quoque loco

B, quod, quamquam Cicero solet summum locum *et talia dicere (*summam regionem *in uersu de nat. deor.* II 44,112*), tamen recipere dubitaui, quia etiam alibi* summum *pro* supremum *illatum uidebam (Lactant. diu. inst.* IV 4,6*, cf* I 5,24 *et Cic. de leg.* I 7,22*; de sen.* 19,69 summum tempus *unus Leidensis, ceteri* supremum*)*

1 diuinum *Hadoardus Orellius* ∼nuſ *AVB* ∼nae *Ven* II 3 aspectabile *H. Stephano auctore (p.* 6*) Lambinus tbm, cf p.* 164,1. 14 est *om B*

4 concentionisque *Manutio auctore Lambinus* contentionisque *AB* contentionisq· *V* 5 armonia *AVB* intellegentiã *ex* ∼a *B* 6 compoſ*& [e *uel* o] *& ex* t *A, ex* cumpoſſ& *B* 7. 8 eadem . . altera *cf p.* 172,2 8 uinctus *dett (ft M) Valla* natura *om V* 9 compactus *Manutio auctore Lambinus tbm;* ipſa *cum ras corr* ∼e *Atbm* ∼a *B* ipſo *V; et* se ipsa *quidem possit ortum uideri ex* sepse *male dissoluto (cf p.* 166,5*), sed fieri potest ut et in hoc et in* conpacta *ipse interpres similiter peccauerit ac supra p.* 175,2 *ss* 10 arripuit *Manutio auctore Lambinus* arripuiſſet *AVB* 11 indiuiduũ *AV* ∼um *B,* u *tertia corr* a *AB* λέγει *AYPr* λέγῃ *A e corr, F Plutarchus Stobaeus* λήγει *Sosicrates et Amelius* per quam] in se *Manutio auctore Lambinus* per se *Orellius tbm; ego tradita reliqui Tullium difficilem hunc locum, in quo uel Graeci titubarunt, non expediuisse suspicatus et legisse* αὐτῆς *non* ἑαυτῆς omñſ *A* omneſ *pr V* moueuetur *(*ue *etiam inductae ft pr) A*

καὶ ὅπωϲ καὶ ὁπότε ϲυμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸϲ
aut modo aut tempore contingat, quaeque distinctio sit 1

ἕκαϲτον ἕκαϲτα εἶναι ⌈καὶ πάϲχειν⌉ καὶ πρὸϲ τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί. λόγοϲ
28 inter ea quae gignantur et ea quae sint semper eadem. ratio 2

δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀληθὴϲ γιγνόμενοϲ περί
autem uera, quae uersatur in is quae sunt semper eadem et in 3

τε θάτερον ὂν καὶ περὶ τὸ ταὐτόν, ἐν τῷ κινουμένῳ ὑφ' αὑτοῦ φερόμενοϲ
is quae mutantur, cum *in* eodem et in altero mouetur ipsa per 4

ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆϲ, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰϲθητὸν γίγνηται
sese sine uoce et sine ullo sono, cum eandem partem adtingit 5

καὶ ὁ θατέρου κύκλοϲ ὀρθὸϲ ὢν
qua sensus cieri potest, *et* orbis illius generis alterius inmutatus 6

εἰϲ πᾶϲαν ⌈αὐτοῦ⌉ τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίϲτειϲ γί-
et rectus omni[a] animo mentique denuntiat, tum opiniones ad- 7

37 C γνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖϲ, ὅταν δὲ αὖ περὶ τὸ λογιϲτι-
sensionesque firmae ueraeque gignuntur; cum autem in illis rebus 8

κὸν ᾖ
uertitur quae manentes semper eadem non sensu set intellegentia 9

καὶ ὁ τοῦ ταὐτοῦ κύκλοϲ εὔτροχοϲ ὢν αὐτὰ μηνύϲῃ, νοῦϲ
continentur * 10

ἐπιϲτήμη τε ἐξ ἀνάγκηϲ ἀποτελεῖται· τούτῳ δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεϲθον, ἄν 11
ποτέ τιϲ αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον ἢ τἀληθὲϲ ἐρεῖ. Ὡϲ δὲ κινη-
θὲν αὐτὸ καὶ ζῶν ἐνόηϲεν τῶν ἀιδίων θεῶν γεγονὸϲ ἄγαλμα ὁ γεννήϲαϲ πατήρ,

2 gignuntur *B* 3 uetera quae *A* uẽteraq̃ *ex* ∼q·, *in mg* ·A· uera *V* uteraq; *B* nſ *B* hiſ *AV* eadem **|&in, & *add A* 4 nſ *B* hiſ *AV* cum] quaeque *ex Orellii coniectura b, sed apparet Tullium instituisse illum quidem Platonis uestigia premere, sed eius orationis membris male dispestis et iunctis identidem lapsum esse ac ne interpolando quidem potuisse abstinere* in *add dett Valla* 4. 5 reuoluta *addi uoluit Manutius, ut esset quod* φερόμενος *redderet* 5 cumque *H. Stephano (p.* 7*) auctore Lambinus* eandem] eam *Manutio auctore Lambinus tbm; sed pronomen* idem *uidetur etiam p.* 159,5. 188,2 *praeter necessitatem esse positum, quae neglegentia et in ceteris Ciceronis libris nonnumquam agnoscitur, uelut de nat. d.* I 37,105 *de diu.* I 49,109 *in. de re p.* I 5,9 *ex. (*accedit eodem *tam quam* eo*) et inferiore aetate magis percrebuit, uide Haasium ad Reisigii scholas n.* 368 6 qua*ſenſus [a *ut uid et* ſ *sed hdec quidem in angustiore spatio ft per coniecturam olim inserta; sed res incerta]*

A ciera *corr* ∼re *A* ſcire *B* et *add Perionius (om t),* orbisque *Manutio auctore Lambinus* ὢν *AY* ἰὼν *FPr Plutarchus Stobaeus* 7 omni *H. Stephanus p.* 7 omnia *AVBtbm (*αὐτὸ *Dammannus* αὐτὰ *Archerus Hindus cl u.* 10*)* 8 firmae ueraeque *dett Ald (*f. atque u. *Asc* II*)* firmat uereque *ex* ∼que *A* firmat · ueraquae *(punctum add) V* firma uera eque *ex* ∼que *B* 9 eadẽ *corr* eadẽ *AVBtbm; cf p.* 6,14 *Reisigii schol. n.* 326

ſenſuſed, ſ *tertia red uid,* d *ex* t *A* ſenſuſ & *V, corr* ſenſuſ & *B* 10 continetur [¯ *ut uid*] *A* continent *ex* ∼t *V* *pergunt libri p.* 178,6*; defectum notauit Ald*

ἠγάcθη τε καὶ εὐφρανθεὶς ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόηcεν
1 gaudio elatus

2 ἀπεργάcαcθαι.

*

ἐξ οὖν λόγου καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεcιν, Γἵνα γεννηθῇ 38 C 9 29
3 ratione igitur et mente diuina ad originem temporis

χρόνος,[1] ἥλιος καὶ cελήνη καὶ πέντε ἄλλα ἄcτρα ἐπίκλην ἔχοντα πλανητὰ εἰς
4 [curris] curriculum inuentum est solis et lunae *

5 διοριcμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γέγονεν. cώματα δὲ αὐτῶν ἑκάcτων ποιή-

cαc ὁ θεὸς ἔθηκεν εἰς τὰς περιφορὰς ἃς ἡ θατέρου περίοδος ἤειν,
6 * *alter*ius natura conuerteret,

ἑπτὰ οὔcας ὄντα ἑπτά, cελήνην μὲν εἰς τὸν περὶ γῆν πρῶτον, 38 D
7 ut terram lunae cursus proxime ambiret,

ἥλιον δὲ εἰς τὸν δεύτερον ὑπὲρ γῆς, ἑωcφόρον δὲ
8 eique supra terram proxima solis circumuectio esset; lucifer deinde

καὶ τὸν ἱερὸν Ἑρμοῦ λεγόμενον εἰς τὸν τάχει μὲν ἰcοδρόμον ἡλίῳ κύκλον
9 et sancta Mercuri stella cursum habent solis celeritati parem

ἰόντας τὴν δὲ ἐναντίαν εἰληχότας αὐτῷ δύναμιν, ὅθεν καταλαμβάνουcίν τε
10 sed uim quandam contrariam, eaque inter se con-

καὶ καταλαμβάνονται κατὰ ταὐτὰ ὑπ' ἀλλήλων ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ
11 cursationes habent lucifer Mercurius sol, aliique alios uincunt ui-

---

1 *Augustinus de ciu. Dei* XI 21 *in.* et Plato quidem plus ausus est dicere, elatum esse scilicet deum gaudio mundi uniuersitate perfecta

3. 4 *Nonius p.* 198 curriculum neutro genere Cicero Timaeo 'ratione... lunae', *ubi si usus masculini notatio intercidit post ea quae exscripsi (potuit etiam ante), dubitari potest interciderintne simul Tulliana quaedam. cf Charisius* I *p.* 77,12 *K.* curriculus masculine deminutio est currus, neutraliter autem curriculum spatium ad currendum aptum uel ipsum currendi officium, ut Cicero et Varro locuntur. *incertus de dubiis nominibus G. L. K.* V *p.* 576,3 currus generis masculini et ideo diminutiue curriculus. nam Cicero curriculos et curricula dixit. *ceterum masculine, ut quidem agnosci possit, Cicero numquam, neutraliter saepe* 3 ratione *Flor manu tertia* rare *Leid Wolf. fuerit* hac ratione

3. 4 *ἵνα γεννηθῇ χρόνος quod Cicero omisit, ea re non debuerunt uti ad circumcidendam abundantiam Platoni familiarissimam, de qua uide Vahlenum in Arist. art. poet. p.* 126 *ed.* III *Herm.* XXX 365 *s* 4 curris *del Victorius uar. lect.* XIX 17 currentis *Iunius*

6 *pergunt codices ex p.* 177,10. ıuſ *ex* alterıuſ *superesse agnouimus ego et Friesius mus. Rhen.* LV 54; *defectum sic fere suppleuerim* corpora autem eorum cum fecisset deus, collocauit in illis septem conuersionibus quibus se alterius natura conuerteret *ἦγεν F* 7 lunae, n *et hasta quae praecedit in ras pr V, cf p.* 191,6 ꝓximuſ *B* 8 ſupera *B* 9 ſanctam mercurı *(corr* ∽rıı *sed prima* ı *erasa uid)* ſtellā *A* ſanctā mercurı ſtellā *V* *τὸν del Burnetus; suspicor εἰς τὸν τρίτον καὶ τέταρτον, τάχει* celerıtatı*, *prior* e *rad ex* æ [ſ] *A* celerıtatıſ *V* 10 ea,q· *V* eaq; *corr* ∽q̄; *B* 11 *κατὰ FP Stobaeus καὶ κατὰ Y, pr A* ſol alıq; *rad ex* ∽allıq; *A, ex* ∽altıq; *B* ſol.ut allıq· *sic (*ut *add rec, qui idem u.* 11 *et p.* 179,1 *ex* uıncunt *et* uıncuntur *effecit* ∽cant *et* ∽cantur, *deceptus opinor ueteris correctoris titubatione, quem non* aliqui *uoluisse puto sed* aliique*) V* 10. 11 eaque conuersione quam inter

ἑωcφόρος. τὰ δ' ἄλλα οἱ δὴ καὶ δι' ἃς αἰτίας ἱδρύcατο
30 cissimque uincuntur. reliquorum siderum quae causa collocandi 1

εἴ τις ἐπεξίοι πάcας, ὁ λόγος πάρεργος
fuerit quaeque eorum sit conlocatio, in sermonem alium differendum 2

38 E ὧν πλέον ἂν ἔργον ὧν ἕνεκα λέγεται παράcχοι. ταῦτα μὲν οὖν ἴcως τάχ' ἂν Γκατὰ
est, ne in eo quod adtingendum fuit quam in eo quoius causa id 3

cχολὴν[1] ὕcτερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήcεως. Ἐπειδὴ δὲ οὖν εἰς τὴν ἑαυτῷ
adtingimus longior ponatur oratio. Quando igitur sibi quidque 4

πρέπουcαν ἕκαcτον ἀφίκετο φορὰν τῶν ὅcα ἔδει cυναπεργά-
eorum siderum cursum decorum est adeptum, ex quibus erat motus 5

ζεcθαι χρόνον, δεcμοῖς τε ἐμψύχοις cώματα δεθέντα
temporis consignandus, conligatisque corporibus uinculis animalibus 6

ζῷα ἐγεννήθη τό τε προcταχθὲν ἔμαθεν, κατὰ
cum animantia orta sunt eaque imperio parere didicerunt, tunc 7

39 A δὴ τὴν θατέρου φορὰν πλαγίαν οὖcαν, διὰ τῆς ταὐτοῦ φορᾶς ἰούcης τε
ex alterius naturae motione transuersa in eiusdem naturae motum 8

καὶ κρατουμένης, τὸ μὲν μείζονα αὐτῶν
incurrentia in eaque haerentia atque inpedita, cum alia maiorem 9

τὸ δ' ἐλάττω κύκλον ἰόν, θᾶττον μὲν τὰ τὸν ἐλάττω, τὰ δὲ τὸν
lustrarent orbem alia minorem, tardius quae maiorem celerius quae 10

μείζω βραδύτερον περιήειν. τῇ δὴ ταὐτοῦ φορᾷ τὰ τάχιcτα
minorem, motu unius eiusdemque naturae quae uelo- 11

---

se habent L. M. S. *Ven* II, *idem sed* conuersatione *et deinde (cum Perionio)* alii alios *tbm* quasque inter se concursationes habent ∽ *ci m. ueram lectionem, quam Orellius scripsit esse admodum uitiosam, restitui ne de* eaque *quidem iam dubitans (*itaque *ci Perionius,* eoque *olim conieci), quod recte ad* uim contrariam *referri et Plato docet et similia uelut p.* 56,3 *de leg.* III 7,15 regale ciuitatis genus.. non tam regni quam regis uitiis repudiatum est, *de fin.* I 10,33 officia deserunt mollitia animi

1 siderum *om V* 2 ſıt *add A* 3 ¦fuit *in B fuisse uid sed iam non comparere ob uitium membranae* quā* ım, ā *ex* o *nisi fallor A* qđ ım *V* quoıuſ *sic B* **cuıuſ [*prima fuit* q] cuı *in ras A* qđ|ıuſ *corr* qđ|ıuſ, *deinde* qđ|cuıuſ *V* 4 attıngımuſ *Ft. praesens tempus tuetur Plato, cuius uerba πάρεργος ὢν quod Cicero libere uertit inde nata temporum inconstantia* sibi *dett* ıbı *AVB* unum *dett Ven* II *t* quodque *dett Asc tbm*

5 decorum, c *ex* e *ut uid A* dequorum *pr V* modus *m inuitus puto*

6 configurandus *Rom, probat Hermannus p.* 37; *sed consignandi uerbum plane proprium est in spatiorum temporis signis (p.* 191,7*)* conh|gatıſq;, g *add B* colligataque corpora *Manutio auctore Lambinus* corporıb; *V*

7 cum *dett Rom* tū *AVB, del Manutio auctore Lambinus tbm.* cum *Ciceronem posuisse puto, ut* tunc *in propinquo haberet quo referretur et ut in longiore sententia ne obliuiscereturqui legeret eam pendere (cf p.* 181,6 *s)* tunc *Vm*

8. 9 *ἰοῦcάν τε καὶ κρατουμένην libri recentes* 9 hęrantıa *sic ex* her∽ *B* mpęedıta, a *add B* 10. 11 tardıuſq·|maıorem·|celerıuſq·|mınorem *in mg A (*q· *bis etiam VB,* quae *Astio auctore Orellius)* *τὰ Y, om AF*

περιιόντα ὑπὸ τῶν βραδύτερον ἰόντων ἐφαίνετο καταλαμβά-
1 cissume mouebantur ea celeritate uinci a tardioribus et cum su-

νοντα καταλαμβάνεσθαι· πάντας γὰρ τοὺς κύκλους αὐτῶν στρέφουσα
2 perabant superari uidebantur; omnis enim orbis eorum quasi he- 31

ἕλικα διὰ τὸ διχῇ κατὰ τὰ ἐναντία ἅμα προιέναι
3 licae inflexione uertebat, quia bifariam contrarie simul procedentia

τὸ βραδύτατα ἀπιὸν ἀφ' αὑτῆς οὔσης ταχίστης ἐγγύτατα ἀπέ- 39 B
4 efficiebant ut quod esset tardissimum id proximum fieri *uideretur*

φαινεν. ἵνα δ' εἴη μέτρον ἐναργές τι πρὸς ἄλ-
5 celerrimo. atque ut esset mensura quaedam euidens quae in

ληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς
6 octo cursibus celeritates tarditatesque declararet, deus ipse

ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς γῆν δευτέρᾳ τῶν περιόδων,
7 solem quasi lumen accendit ad secundum supra terram ambitum,

ὃ δὴ νῦν κεκλήκαμεν ἥλιον, ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανὸν
8 ut quam maxime caelum omnibus conluceret

μετάσχοι τε ἀριθμοῦ τὰ ζῷα ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ τῆς ταὐτοῦ
9 animantesque, quibus ius esset doceri, ab eiusdem motu et ab eo

καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. νὺξ
10 quod simile esset numerorum naturam uimque cognoscerent. nox 32

μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν οὕτως καὶ διὰ ταῦτα ἡ τῆς 39 C
11 igitur et dies ad hunc modum et ob has generata causas unum

μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος, μεῖς δὲ
12 circumitum orbis efficit sapientissimum atque optimum, mensis

ἐπειδὰν σελήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον ἥλιον ἐπικαταλάβῃ,
13 autem quando luna lustrato suo cursu solem consecuta

ἐνιαυτὸς δὲ ὁπόταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθῃ κύκλον.
14 est, annus ubi sol suum totum confecit et peragrauit

τῶν δ' ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες ἄν-
15 orbem. ceterorum autem siderum ambitus ignorantes ho- 33

---

1 e*a* [t *ut uid,* δ] *A* &a *V* uncia, c *ex* t *A* uint,a *V* uinci·a *B* βραδυτέρων *A* 2 omni[punctum] *V* orbef *V* αὐτὴ *e corr A* helicis *Victorius* helicae *ex eiusdem coniectura t (et licet dubitari)* felicitate *AVB* 3 qua *A idque Tullius scripsit nisi plane excors fuit;* quā *L* bifaria *A* contrariae *A* ∽ae *V* ∽ae *B* fumul *pr V* procedentiae *V* ꝓcedentia *AB* 4 effent *A* fieri| *corr* fieret| *Vtbm* uideretur *addidi* 6 καὶ τὰ *AY* καὶ τὰς τὰ *F* ὡς τὰ *C. F. Hermannus* καθ' ἃ *Archerus Hindus; sed* καὶ *tuetur Chalcidius* (omniumque octo motuum perspicua esset chorea), *quo duce conicias* φορὰς ἐναργῶς πορεύοιτο 7 folē *ex* ∽ū *pr ut uid A* folum *B* γῆν *AY* γῆς *FPr* 9 ius] fas *ci Orellius* noceri *V* eo] eius *mg Lambin tbm; uide p.* 172,2 11 generata* [f] *A* ge rata *B* 12 circuitū *V* 13 lu*na [a *ut uid*] *A* lunam *B* lustro *corr* ∽a *A*, ∽o *VB*

θρωποι πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν οὔτε ὀνομάζουσιν οὔτε
mines praeter admodum paucos neque nomen appellant neque 1

πρὸς ἄλληλα συμμετροῦνται σκοποῦντες ἀριθμοῖς, ὥστε ⌈ὡς ἔπος εἰπεῖν⌉ οὐκ
inter se numero commetiuntur; itaque nesciunt hos si- 2

39 D ἴσασιν χρόνον ὄντα τὰς τούτων πλάνας, πλήθει μὲν
derum errores id ipsum esse quod rite dicitur tempus, multitudine 3

ἀμηχάνῳ χρωμένας πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς· ἔστιν δ' ὅμως οὐδὲν ἧττον κα-
infinita uarietate admirabili praeditos; ac tamen illud perspici 4

τανοῆσαι δυνατὸν ὡς ὅ γε τέλεος ἀριθμὸς χρόνου τὸν ἀφο-
et intellegi potest, absoluto perfectoque numero temporis absolutum annum perfectumque tunc conpleri denique cum se octo 5 6

τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα συμπεραινθέντα τάχη σχῇ κεφαλὴν τῷ τοῦ
ambitus confectis suis cursibus ad idem caput retulerunt cumque 7

ταὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. ⌈κατὰ ταῦτα⌉ δὴ
34 eos permensus est idem et semper sui similis orbis. has igitur ob 8

⌈καὶ⌉ τούτων ἕνεκα ἐγεννήθη τῶν ἄστρων ὅσα δι' οὐρανοῦ πορευόμενα
causas nata astra sunt quae per caelum penetrantia 9

ἔσχεν τροπάς, ἵνα τόδε
solstitiali se et brumali reuocatione conuerterent, ut hoc omne 10

39 E ὡς ὁμοιότατον ᾖ τῷ ⌈τελέῳ καὶ⌉ νοητῷ ζῴῳ πρὸς
animal quod uidemus esset illi animali quod sentimus ad aeter- 11

τὴν τῆς διαιωνίας μίμησιν φύσεως.
nitatis imitationem simillimum. 12

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη μέχρι χρόνου γενέσεως ἀπείργαστο εἰς
10 Et cetera quidem usque ad temporis ortum impressa ab 13

ὁμοιότητα ᾧπερ ἀπεικάζετο, τὸ δὲ μήπω τὰ πάντα ζῷα ἐντὸς αὐτοῦ
illis quae imitabatur ecfinxerat; sed quia nondum omne animal in 14

---

1 nomine *dett Asc tbm;* nomen *defendit Reidus ad Acad. p.* 126,6, *quamquam is de inu.* II 26,78 *non recte confert; sed similiter M. Caesar ad Front.* II 11 *p.* 35 *Nab.* quam ille suum nomen catachannam nominabat (nomen parentes nominarunt Claudiam *carm. epigr. Buech.* 52,3) 3 *his* quod rite dicitur *Tullium uoluisse reddere illa* ὡς ἔπος εἰπεῖν *non recte affirmant Leopardus emend.* VIII 21 *Hermannus p.* 15, *omisisse recte Perionius* 4 p̄dıto *corr* ∽tof *A* ∽to *V* 5 quae *B* abſoluto *ex* ∽tū *B* 6 tum *m ft recte* denıq·, *in mg* ꝗ demū *V* 7 retuleſ *A* 8 ſuı* [ſ] *A* ſmılıſ *ex* ∽leſ *B* 10 ſol*ſtıtıalı* [ı, ſ] *A* ſolſtıtıalıſ *V* ſolſtıtıalı *B. cf de nat. d.* III 14,37 *(ubi alia t) de diu.* II 44,93 *(bis) Varro de l. L.* IX 18 *Solin.* 25,1 *Probus inst. art. G. L. K.* IV *p.* 124,4. 7 *Lucan. comm. Bern.* VIII 852 *gromat. p.* 186,5. 8 *Lachm. Darmstadiensis Censorini corp. gloss.* VII *s. u.* conuerter& *B* 11 anımalı quo ıd *B* ∽ quod *corr* ∽ quojd *A* 13 expressa *H. Stephano (p.* 9) *auctore Lambinus tb* impressa *defendit m cl p.* 43,20. 76,1. 109,13 14 ecfinxerat, ec *e corr, fuit ut uid* etf∽ *A* &f∽ *V* ef∽ *B* τὸ *AFPr* τῷ *Y, e corr A*

γεγενημένα περιειληφέναι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν ἀνομοίως· ⌈τοῦτο δὴ τὸ κατά-
1 mundo intus incluserat, ex ea parte deficiebat ad propositum

λοιπον ἀπηργάζετο αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύσιν⌉.
2 exemplar imaginis similitudo.

Ἥπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας τῷ ὃ ἔστιν ζῷον οἷαί τε ἔνεισι καὶ ὅσαι καθορᾷ,
3 Quot igitur et quales animalium formas mens in speciem rerum in-

τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν καὶ τόδε σχεῖν.
4 tuens poterat cernere, totidem et tales in hoc mundo secum cogi-

εἰσὶν δὴ τέτταρες, μία μὲν
5 tauit effingere. erant autem animantium genera quattuor, quorum 35

οὐράνιον θεῶν γένος, ἄλλη δὲ πτηνὸν καὶ ἀεροπόρον, 40 A
6 unum diuinum atque caeleste, alterum pinnigerum et aerium,

τρίτη δὲ ἔνυδρον εἶδος, πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον τέταρτον. Τοῦ μὲν οὖν θείου
7 tertium *aquatile*, *pedestre et* terrestre quartum. Diuinae anima-

τὴν πλείστην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπηργάζετο, ὅπως ὅτι λαμπρότατον
8 tionis maxime speciem faciebat ex igne, ut et splendidissimus

ἰδεῖν τε κάλλιστον εἴη, τῷ δὲ παντὶ προσεικάζων
9 esset et aspectu pulcherrimus; cumque eum similem uniuersi na-

εὔκυκλον ἐποίει, τίθησίν τε εἰς
10 turae efficere uellet, ad uolubilitatem rotundauit comitemque

τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν ἐκείνῳ συνεπόμενον, νείμας περὶ πάντα κύκλῳ
11 eum sapientiae quam optimae mentis efficit circumque omne cae-

τὸν οὐρανόν, κόσμον ἀληθινὸν αὐτῷ πεποικιλμένον εἶναι καθ'
12 lum aequaliter distribuit, ut hunc uarietate distinctum bene Graeci

ὅλον. κινήσεις δὲ δύο προσῆψεν
13 *κόσμον*, nos lucentem mundum nominaremus. dedit autem diuinis 36

ἑκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταὐτῷ κατὰ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὰ
14 duo genera motus, unum quod semper esset in eodem de quo et ❊

---

1 ea *ex* eo *ut uid B* 3 anjmalıū *ex* anm~ *A* 6 pınnıgerū *corr* pen~ *AV* ēterum *A* &haerium *B* 7 *defectum indicauit Ald*, aquatile *Manutio auctore add Lambinus*, pedestre et *ego* animatıonjſ *ex* ~neſ *ft pr B*. diuini animantis *ci Kayserus; animatio dicitur quod animatum est ut natio quod natum; deinde autem scribit quasi* dei *posuerit figura satis nota; cf de diu.* II 61,126 *ex.* 8 *ıgnj *ex* ſıgne *A* ut *add A* ſplendıdıſſımū *L, corr* ~mūſ *A* ſpendıdıſſımuſ *B* 9 naturae *dett Ald* natura *AVB* 11 sapientiae quam *Lambinus* ſapıentıamque *AVB* obtı·mentıſ *pr A* optımę mētıſ *ex* obtıme ~ *V* optımę ~ *ex* ~me ~ *B* efficıt *corr* ~fec~ *ABtbm* efficıt *sed super* ı *priori nescio quid erasum V* 12 dıſtrıbuıt q; ut *B* hac *Manutio auctore Lambinus* 13 coſmon *AVB* *cf Tiberianus hymno Platonico* 24 hic deus hic mundus . . . lucens augusto stellatus flore iuuentae; *Apuleius de mundo* 29 *p.* 127,32 *Goldb. (Martialis* x 28,1) *an* nominemus? 14 de quo *cum cruce tbm* aeque *dett Valla* idemque *Kalbfleischius;* in eodem et quod idem *proposui mus. Rhen.* LIII 92 *ss (*de *ex p.* 183,1

40 B αὐτὰ ἑαυτῷ διανοουμένῳ, τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν ὑπὸ
idem *de* omnibus atque uno modo *co*gitaret, alterum quod in anti- 1

τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς κρατουμένῳ· τὰς δὲ
quam partem a conuersione eiusdem et similis pelleretur, quinque 2

πέντε κινήσεις ἀκίνητον καὶ ἑστός,
autem reliquis motibus orbum eum uoluit esse et expertem, immo- 3

⌈ἵνα ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον.⌉
bilem et stantem. 4

ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν ὅσ' ἀπλανῆ τῶν ἄστρων
ex quo genere ea sunt sidera quae infixa caelo non mouentur loco, 5

ζῷα θεῖα ὄντα ⌈καὶ ἀίδια⌉ καὶ κατὰ ταὐτὰ
quae sunt animantia eaque diuina, ob eamque causam 6

ἐν ταὐτῷ στρεφόμενα ἀεὶ μένει. τὰ δὲ τρεπόμενα καὶ πλάνην
suis sedibus inhaerent et perpetuo manent. quae autem uaga et mu- 7

τοιαύτην ἴσχοντα καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη κατ' ἐκεῖνα γέγονεν.
tabili erratione labuntur ita generata sunt ut supra diximus. 8

γῆν δὲ τροφὸν μὲν ἡμετέραν ἱλλομένην δὲ περὶ τὸν διὰ παντὸς
37 iam uero terram altricem nostram, quae traiecto axi sustinetur, 9

40 C πόλον τεταμένον, φύλακα καὶ δημιουργὸν νυκτός τε καὶ ἡμέρας
diei noctisque effectricem eandemque custodem, 10

ἐμηχανήσατο πρώτην καὶ πρεσβυτάτην θεῶν ὅσοι ἐντὸς οὐρανοῦ
antiquissimam deorum omnium uoluit esse eorum qui intra caelum 11

γεγόνασιν. χορείας δὲ τούτων αὐτῶν καὶ παραβολὰς ἀλλήλων
gignerentur. lusiones autem deorum et inter ipsos deos concur- 12

---

huc traiectum ratus, deinde et quod *mutatum in* quo et), *idem sine* et *Schichius relat. syll. philol. Berol.* XXVI 295, *quo modo uereor ut recte propius abesse orationem a Platonica arbitretur*

1 de *addidi cum Kaysero*, in *dett Valla* omnibus semper atque *Kayserus* cogitaret *Hermannus p.* 37 *dubitans, Kayserus* celaret *AVtbm, corr* cęl~ *B* celeraret *Asc* alterum *om V* mantı|quam, tı *in ras u uel* III *litt A* mamt quā *V* mantı quā *B* in anticam *Victorius tbm, cf thes. l. L.* II 168 2 *conicias* sui similis *ut p.* 159,11. 171,11. 181,8, *sed uide p.* 143,8. 180,10 quınque, ı *in ras A* quıdq· *V* 3 orbum *t* orbem *AVB (deinde* ⌉ exptē ⌉ *M)* eum] enī *V* 5 ınflıxa *B* 7. 8 mutabili erratione *H. Stephano (p.* 11) *auctore Orellius* mutabılıt ratıone *AVB* ~lıter r~ *F* 8 generantı *pr B* 9 δὲ περὶ *FYPrPlutarchus* δὲ τὴν περὶ *AP* axı* [ı *ut uid*] *AB* XII *corr* axıı *V* axe *L ft uerius cf Proclus p.* 281 *D* ἱλλομένην δὲ τὴν σφιγγομένην δηλοῖ καὶ συνεχομένην· οὐ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης *(de caelo* II 13. 293ᵇ31. 14. 296ᵃ26) οἴεται, τὴν κινουμένην 10 noctjſque *ex* ~teſ~ *AB* ~tęſq *V* 11 q *L* quae *AVB* 12 lusiones *cum H. Stephano (p.* 11) *Orellius* fluſıoneſ *V* fluſ~ *AB* flexiones *dett Victorius; an fuit* elusiones? deos *cum dett et Rom del tb; uide Vahlenum de leg. p.* 86,6. 150,8, *de re p.* I 44,68 ex nimia potentia principum oritur interitus principum, *de nat. d.* II 57,143. 58,145, *alia* confurſıoneſ *pr V*

1 siones, καὶ quaeque περὶ τὰς τῶν κύκλων in orbibus eorum πρὸς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλήσεις conuersiones

2 καὶ προχωρήσεις, quaeque antecessiones εὐενιαντ, ἔν τε ταῖς συνάψεσιν cumque inter se paene con-

3 tingant ὁποῖοι τῶν θεῶν eorum qui κατ' ἀλλήλους γιγνόμενοι prope copulentur καὶ ὅσοι καταντικρύ, contrariaque re-

4 gione, μεθ' οὕστινάς τε et pone quos ἐπίπροσθεν ἀλλήλοις, aut ante labantur, ἡμῖν τε κατὰ χρόνους quisque temporibus

5 οὕστινας ἕκαστοι κατακαλύπτονται a nostro aspectu oblitescant καὶ πάλιν ἀναφαινόμενοι rursusque emersi φόβους terrorem in-

6 cutiant ⌈καὶ σημεῖα τῶν μετὰ ταῦτα γενησομένων⌉ τοῖς οὐ δυναμένοις λογί- 40 D rationis expertibus,

7 ζεσθαι πέμπουσιν, τὸ λέγειν si uerbis explicare conemur ἄνευ δι' ὄψεως τούτων nullo posito ob oculos

8 αὖ τῶν μιμημάτων simulacro earum rerum, μάταιος ἂν εἴη πόνος. frustra suscipiatur labor. ἀλλὰ ταῦτά τε sed haec satis

9 ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ, sint dicta nobis, καὶ τὰ quaeque περὶ θεῶν de deorum ὁρατῶν qui cernuntur καὶ γεν- quique

10 νητῶν sunt orti εἰρημένα φύσεως natura praefati sumus ἐχέτω τέλος. habeant ⌈hunc⌉ terminum.

11 Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων Reliquorum autem, quos Graeci δαίμονας appellant, nostri opinor 11 38

12 lares, si modo hoc recte conuersum uideri potest, εἰπεῖν καὶ γνῶναι et nosse et nun-

13 tiare ortum eorum τὴν γένεσιν μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς· maius est quam ut profiteri nos scribere audea-

---

1 περὶ *del Astius; καὶ τὰ περὶ Archerus Hindus; πρὸς (aduerbialiter) Dielsius a Rawackio p.* 31 *laudatus* ortıb; *pr B* 2 *προχωρήσεις pr Θ Bekkeri (πρόοδοι Pr p.* 285 *D* progressus *Chalcidius in commentario p.* 189,7 *Wr.) προσχωρήσεις plerique libri, Pr in uerbis Platonis* (accessus *Chalcidius in uersione); cf H. Stephanus p.* 13 *Rawackius p.* 31 *n.* mteſae·pe ne *B* 3 eoꝫ *B* eoſ, e *ex parte et* oſ *in ras paulo ampliori Atb* *ὁπόσοι Rawackius p.* 33 *κατ' AFY ὑπ' P, e corr A* contraq; *pr A* contrariaq *corr* ~āq·, *deinde lineola del V* 4 pone *corr* pene *AB* aut *B* labantur *dett Asc* II labuntur *AVB* quiſque, ſ *in ras,* b *aut* b; *non potest fuisse, fuitne* a *an* c *A* quibusque *dett Manutius tbm; cf m ad part.* III *uol.* II *p.* 312,13 5 emerſı,t̄ errorem *V (*emersi terrorem *etiam Hadoardus et dett)* emerſı* errorē [t] *A* emerſıt errorem *B* 6 experti *pr AV* *οὐ pr A, om cett (*non expertibus *ci H. Stephanus p.* 14*)* 7 poſito *add B* 9 que *add Perionius* 10 p̄fecti *pr V* 11 daemonaſ *AB* dem~ *V* appellat *B* nr̄ı* ri *in ras, fuit nisi fallor* nr̄ā *A* 12 enuntiare *H. Stephano (p.* 19*) auctore Lambinus tbm* 13 eorum *del b cum iisdem; abundat more prisco, de quo cf Plaut. Bacch.* 945 *trin.* 328 *Altenburgus ann. philol. suppl.* XXIV 493 scribere] scire *(cf p.* 73,10 *de fin.* V 18,49*) Lambinus, cf Hirzelius de dialogo* I 541 *n.* 1 *Leo quaest. Plaut.* 44 *n.* 1, *et esset sane ea corruptela facilis ad*

mus. πειστέον δὲ credendum nimirum est τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν, ueteribus et priscis ut aiunt uiris, 1

2 ἐκγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν ὡς ἔφασαν qui se progeniem deorum esse dicebant ⌈itaque eorum uocabula

3 nobis prodiderunt⌉; σαφῶς δέ που τούς γε αὐτῶν προγόνους εἰδόσιν· nosse autem generatores suos optime poterant,

4 ἀδύνατον οὖν θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν ac difficile factu est a deis ortis fidem non habere: καίπερ quamquam

40 E ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων λέγουσιν, nec argumentis nec rationibus certis eorum oratio confirmatur, 5

6 ἀλλ' ὡς οἰκεῖα φασκόντων ἀπαγγέλλειν sed quia de suis nobis rebus uidentur loqui, ἑπομένους τῷ νόμῳ ueteri legi morique

7 πιστευτέον. parendum est. οὕτως οὖν κατ' ἐκείνους sic igitur ut ab his est traditum ἡμῖν ἡ γένεσις horum deorum 39

8 περὶ τούτων τῶν θεῶν ortus ἐχέτω καὶ λεγέσθω· habeatur atque dicatur, Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ ut Oceanum Sala-

9 παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς ἐγενέσθην, ciamque Caeli satu Terraeque conceptu generatos editosque memo-

10 remus, τούτων δὲ ex is ⌈Φόρκυς⌉ Κρόνος τε καὶ Ῥέα Saturnum et Opem, καὶ ὅσοι μετὰ

41 A τούτων, deinceps ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεὺς Ἥρα τε Iouem atque Iunonem, καὶ πάντες reliquos, 11

---

explicandum: cf p. 106,20. 107,11. 150,11 *de diu.* II 51,105 *(nam in Bruto* 49,181 *num uerum uiderit E. F. Eberhardus et ante cum H. Alanus obseru. in loca aliquot Ciceronis* 6 *dubito cum aliis atque ipso Hirzelio ibid.* 497 *n.* 3*); sed uide p.* 133,1, *de nat. d.* I 5,10 se docere profitentur, *ad Herenn.* III 15,27. profiteri nos ac suscipere *ci Stangelius litteris ad me datis cl de orat.* I 6,21 *(*susc. ac polliceri*)* 22,103 *et* 25,116 *(*susc. ac profiteri*)* II 36,153 *(*susciperent profiterentur agerent*).* scribere *cum scribebat Tullius, si modo scripsit, de dialogo non cogitabat*

2 ſeꝑgenē *ex* ~e *B* ſeprogeniae *ex* ~ae *A* ſeꝑgeniae *V* ēē *ex* ē *B* 4 factu*[m] *A* ~tū *V* ~ tum *B* adeı ſortę ıſ *V* adeıſ*ortjſ** *ex* adeı ſorte ıſ *A; quare ft fuit* orteis 4. 5 habere* *A, idem sed* e *posterior e corr, uid fuisse* ~rat *sed* at *ligatis B* haber& *V, in quo omissis his* quamquam nec argumentis nec rati *sequitur* omnıb; certıſ 6 *post* sed *in libris sequitur* cum duplex *p.* 189,11 *(cf p.* 193,3*), uerum ordinem restituit Valla; cf praefatio* quıą *V* notıſ *A* notıſ, *in mg* · *V* bıſ notıſ *B, quo usus* nobis *conieci mus. Rhen.* LIII 95, *quod idem in Parisino* 6624 *esse testatur Friesius mus. Rhen.* LIV 49*; ac mihi quidem* nobis *uidebatur cum* uidentur *esse iungendum, cum* loqui *ft rectius Schichio relat. syll. philol. Berol.* XXVI 295 *s; certe facillime haec pronomina a suis uerbis remota grauioribus uocibus adplicantur, uide p.* 9,7. 69,26 *de orat.* III 19,71. 52,200 *Brut.* 40,147 *de nat. d.* II 28,70 *de diu.* I 53,121. sibi notis r. *uel* suis sibique n. r. *H. Stephanus p.* 20 suis rebus et sibi notis *Lambinus* notis r. *tb* suis r. *m* 8 ducatur *V* *Seruius Danielinus in georg.* I 31 hanc Tethyn Cicero in Timaeo Salaciam dicit 9 conceptu exhıſgeneratoſ *ft pr B* 10 exıſ *A* exhıſ *Vtbm* ehıſ *B* phorcynū *add Valla,* phorcyn *Ven* II, *quod nomen Ciceronem omisisse puto quod id non reperiret quem ad modum diceret Latine. Phorcum qui dixerit ante Varronem (apud Seruium in Aen.* V 824*) non inuenio* 11 ıun*onē [e *an* a] *A*

ὅcουc ἴcμεν ἀδελφοὺc λεγομένουc αὐτῶν,
1 *quos* fratres inter se agnatosque usurpari atque appellari uidemus,

ἔτι τε τούτων ἄλλουc ἐκγόνουc.
2 et eorum, ut utamur ueteri uerbo, prosapiam.

Ἐπεὶ δ' οὖν πάντεc ὅcοι τε περιπολοῦcιν φαγερῶc
3 Quando igitur omnes et qui mouentur palamque se ostendunt 40

καὶ ὅcοι φαίνονται καθ' ὅcον ἂν ἐθέλωcιν ⌈θεοὶ⌉ γένεcιν
4 et qui ea tenus nobis clarantur qua ipsi uolunt creati

ἔcχον, λέγει πρὸc αὐτοὺc ὁ ⌈τόδε⌉ τὸ πᾶν γεννήcαc τάδε· Θεοὶ
5 sunt, tum ad eos is deus qui omnia genuit fatur haec: 'Vos

θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸc πατήρ τε
6 qui deorum satu orti estis adtendite. quorum operum ego parens

ἔργων, ἃ ⌈δι' ἐμοῦ γενόμενα⌉ ἄλυτα ἐμοῦ γε μὴ
7 effectorque sum, haec sunt indissoluta me inuito:

ἐθέλοντοc. τὸ μὲν οὖν δὴ δεθὲν πᾶν λυτόν, τό γε μὴν καλῶc *41 B*
8 quamquam omne conligatum solui potest, sed haud qua-

1 quos *add Ald, quod etiam ad Iouem Iunonemque referendum uid* int⁺f⁺e, f *in ras, ex* intnie *ut uid B* usurpari *et* appellari *ex Manutii coniectura Lambinus* ~are *utrobique AVB facili errore, cum* inter se *cum uerbis iungendum uideretur* 2 uetere *tbm cf Quintil. inst. or.* I 6,40 3 *οὖν om FPr ἀφανῶς FPPhiloponus, e corr A* 4 qui_eatenuf, e *prior rad ex* æ *A* clarantur *Atbm (cf p.* 180,6) |decl~, de *add B* claraⁿ|, *in mg add* caelaⁿ *V. in* clarantur *acquiescendum duxi, quamquam eo uerbo et Cicero (de consulatu* II *in* I *de diu.* 12,21 *et Aratcorum u.* 39) *et reliqui usi non sunt nisi in uersibus; nam Apuleio non utor, qui de deo Socr.* 16 *p.* 20,5 *Goldb. nescio an Ciceronem auctorem sequatur ut in multis* qua *corr* quo *A* quą *B* οἱ θεοὶ *AP* θεοὶ *FY Philoponus Eusebius, Proclum non legisse censet Diehlius (uol.* III *p.* 194,17) *dubito quo iure* 5 fatetur *V* haeuof *pr A* 5—*p.* 187,6 *orationem dei ab* haec *incipere faciunt cum iis, qui in codicibus puncta posuerunt, Rom tbm (a* uos *Valla); quod cur maluisse uideatur Cicero quam Platonem sequi non intellego. accedit Augustini testimonium de ciu. Dei* XIII 16 sed cum apertissime Plato deos a summo deo factos habere inmortalia corpora praedicet eisque ipsum deum, a quo facti sunt, inducat pro magno beneficio pollicentem quod in aeternum cum suis corporibus permanebunt nec ab eis ulla morte soluentur, quid est quod isti ad exagitandam Christianam fidem fingunt se nescire quod sciunt . . . . . nempe Platonis haec uerba sunt, sicut ea Cicero in Latinum uertit, quibus inducit summum deum deos quos fecit adloquentem ac dicentem 'uos qui deorum . . . conligati'. ecce deos Plato dicit et corporis animaeque conligatione mortales et tamen inmortales dei a quo facti sunt uoluntate atque consilio 7 ἃ *om F, γρ. τάδε mg A ἅτε Badhamus Mnemos.* II (1874) 300. ἃ δι' ἐμοῦ γενομένα *non legit maior pars testium, del Bernaysius comment. acad. Berol.* 1882 III 64, *cf Rawackius p.* 17 *ss* indiſoluta *pr A* indeſ~ *corr* indjſ~ *B* indissolubilia *Augustinus ut Cicero p.* 187,2, *sed ibi Plato addit τὸ πάμπαν, et de Augustino cf quae scripsi ad p.* 60,12 *ss, infra p.* 187,3. 4 me inuito *quasi posuerit quod Valla scripsit* non sunt dissoluta, *cf de leg.* III 13,29 id autem difficile factu est nisi educatione quadam et disciplina, *quod planius ita scribi poterat* id non facile fit nisi e. q. e. d., *et simile genus uide p.* 75,17; *itaque non necessario* me non inuito *ci Perionius, ut* μὴ *om FP, e corr A cum testibus nonnullis*

8 quaqua *(fuit ft* quã~ *ut in AV) B* τὸ δέ γε *P, e corr A* quã|quã *V*

ἁρμοcθὲν ⌈καὶ ἔχον εὖ⌉ λύειν ἐθέλειν κακοῦ. δι' ἃ καὶ ἐπείπερ γε-
quam boni est ratione uinctum uelle dissoluere. sed quoniam estis 1

γένηcθε, ἀθάνατοι μὲν οὔκ ἐcτὲ οὐδ' ἄλυτοι τὸ πάμπαν,
orti, inmortalis uos quidem esse et indissolubiles non potestis, 2

οὔ τι μὲν δὴ λυθήcεcθέ γε οὐδὲ τεύξεcθε θανάτου μοίραc,
neutiquam tamen dissoluemini, neque uos ulla mortis fata per- 3

τῆc ἐμῆc βουλήcεωc μείζονοc ἔτι δε-
ement ⌈nec fraus ualentior quam⌉ consilium meum, quod maius est 4

cμοῦ καὶ κυριωτέρου λαχόντεc ἐκείνων οἷc ὅτ'
uinculum ad perpetuitatem uestram quam illa quibus estis tum 5

ἐγίγνεcθε cυνεδεῖcθε. νῦν οὖν ὃ λέγω ⌈πρὸc ὑμᾶc ἐνδεικνύμενοc⌉
41 cum gignebamini conligati. quid sentiam igitur cognoscite. 6

μάθετε. θνητὰ ἔτι γένη λοιπὰ τρία ⌈ἀγέννητα⌉· τούτων δὲ μὴ
tria genera ⌈nobis⌉ reliqua sunt eaque mortalia, quibus prae- 7

γενομένων οὐρανὸc ἀτελὴc ἔcται· τὰ γὰρ ἅπαντ' ἐν αὐτῷ
termissis caeli absolutio perfecta non erit: omnia enim genera 8

1 bonum *Augustinus* 1—6 *Augustinus de ciu. Dei* XXII 26 emendet libros suos istorum omnium magister Plato et dicat eorum deos, ut beati sint, sua corpora fugituros id est esse morituros, quos in caelestibus corporibus dixit inclusos, quibus tamen deus, a quo facti sunt, quo possent esse securi, inmortalitatem id est in eisdem corporibus aeternam permansionem, non eorum natura id habente sed suo consilio praeualente, promisit . . apertissime quippe iuxta eundem philosophum ubi dis a se factis promisit deus non factus inmortalitatem quod inpossibile est se dixit esse facturum. sic enim eum locutum narrat Plato: 'quoniam estis orti' inquit 'inmortales esse et . . . conligati'. si non solum absurdi sed surdi non sunt qui haec audiunt, non utique dubitant dis factis ab illo deo qui eos fecit secundum Platonem quod est inpossibile fuisse promissum. qui enim dicit 'uos quidem inmortales esse non potestis sed mea uoluntate inmortales eritis', quid aliud dicit quam 'id quod fieri non potest me faciente tamen eritis'. *cf idem ibid.* X 31 XIII 17. 18. 19. *idem sermone* 241,8 inducitur deus a Platone ipso alloqui deos . . . atque inter cetera dicere illis 'quoniam . . . non potestis *(u.* 2)'. iam ad istam uocem illi intremiscere poterant . . . ergo ut eis auferret timorem, secutus adiunxit atque ait 'non tamen dissoluemini *(u.* 3) . . . illa quibus colligati estis'. ecce deus dat securitatem diis a se factis 2 orti|n mor|ti inmortali|ſ| inmor|ti *inducta,* liſ *corr* ~leſ *B* uos quidem *om Augustinus c. D.* XXII *(sed uide supra exscripta) et serm., habet idem c. D.* XIII inde ſolubileſ *corr* indj ſ~ *A,* indj-ſ~ *V* 3 neutiquam *etiam apud August. c. D.* XIII *Veronensis cum aliis* (nec umquam, numquam, nequaquam *reliqui),* non *idem c. D.* XXII *et serm.* tamen quae *A* tamenq· *V* 4 nec erunt ualentiora *tribus locis Augustinus, uide ad p.* 186,7; *de fraude cf p.* 191,5 *de leg.* III 4,11 *al.* 5. 6 tum cum gignebamini *om Augustinus tribus locis (c. D.* XIII *add dett quidam)* quibus colligati estis *idem in sermone* 6 gignebamini *B* ſentiam***, tiam *in ras, fuerit* ſententiam *B* 7. 8 *cf Augustinus de ciu. Dei* XII 27 nam si nulla causa est uiuendi in hoc corpore nisi propter pendenda supplicia, quo modo dicit idem Plato aliter mundum fieri non potuisse pulcherrimum atque optimum, nisi omnium animalium id est et inmortalium et mortalium generibus inploretur? si autem nostra institutio, qua uel mortales conditi sumus, diuinum munus est, quo modo poena est ad ista corpora id est ad diuina beneficia remeare? *idem ibid.* 25 XIII 19 7 præt miſſiſ, æ *ex* a *B*

γένη ζῴων οὐχ ἕξει, δεῖ δέ, εἰ μέλ- 41 C
1 animalium conplexu non tenebit, teneat autem oportebit, ut ex

λει τέλεος ἱκανῶς εἶναι. δι' ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμενα ⌜καὶ βίου μετασχόντα⌝ θεοῖς
2 eodem ne quid absit. quae *si* a me ipso effecta sint, deorum uitam

ἰσάζοιτ' ἄν· ἵνα οὖν θνητά τε ᾖ ⌜τό τέ
3 possint adaequare; ut igitur mortali condicione generentur,

πᾶν τόδε ὄντως ἅπαν ᾖ⌝, τρέπεσθε ⌜κατὰ φύσιν⌝ ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζῴων δη-
4 uos suscipite ut illa gignatis

μιουργίαν, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν.
5 imiteminique uim meam, qua me in uestro ortu usum

καὶ καθ' ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον
6 esse meministis. in quibus qui tales creantur ut deorum inmor-

εἶναι προσήκει, θεῖον λεγόμενον
7 talium quasi gentilis esse debeant, diuini generis appellentur

ἡγεμονοῦν τε ἐν αὐτοῖς τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ὑμῖν
8 teneantque omnium animantium principatum uobisque iure et lege

ἐθελόντων ἕπεσθαι, σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος ἐγὼ παραδώσω·
9 uolentes pareant. quorum uobis initium satusque tradetur a me,

⌜τὸ⌝ δὲ ⌜λοιπὸν⌝ ὑμεῖς ἀθανάτῳ θνητὸν προσυφαίνοντες 41 D
10 uos autem ad id quod erit inmortale partem adtexitote mortalem:

ἀπεργάζεσθε ζῷα καὶ γεννᾶτε τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε καὶ φθίνοντα
11 ita orientur animantes, quos et ⌜uiuos⌝ alatis et consump-

πάλιν δέχεσθε.'
12 tos ⌜sinu⌝ recipiatis.'

Ταῦτ' εἶπε, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα,
13 Haec ille dixit; deinde ad temperationem superiorem reuertit, 12 42

ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεράννυς ἔμισγεν,
14 in qua omnem animum uniuersae naturae temperans permiscebat

1 oportebat *pr A* 2 nequit *corr* ~quid, *rec* ~quid *V* abit *pr A* qua *B* sed quae *ci Manutius* quod si *Lambinus* quae si *mg Lambin;* effecta si *tb* 5 ɟmiteminiq; *ex* nit~ *aut* nit~ *B* imitaminique *Orellius tb* qua me* *V* quamet *A* quã& *B* qua me et *Victorius* ortu ui usum *V* 6 meminiſſetiſ *A* meminiſtiſ *V* creabuntur *Lambinus tbm* d*eo4 [e] *B* 7 gentiliſ *Btbm* 8 teneant atque, at *lineola del ft pr, A* teneanq; n *altera red uid B* animantū *A* 9 uolenteſ *ex* ~tiſ *ft pr A* satusque *H. Stephano (p. 25) auctore Lambinus* ſtatuſ quae *A* ſtatuſq· *VB* tradetur *Valla* traditur *AVB* 9. 10 *Augustinus de ciu. Dei* XII 27 ita sane Plato minores et a summo deo factos deos effectores esse uoluit animalium ceterorum, ut inmortalem partem ab ipso sumerent, ipsi uero mortalem adtexerent 10 ad**texitote *ex* adte extoto *B* 12 *Augustinus de ciu. Dei* XIII 19 optime autem cum hominibus agi arbitratur idem Plato, si tamen hanc uitam pie iusteque peregerint *(cf p. 190,6 s)*, ut a suis corporibus separati in ipsorum deorum, qui sua corpora numquam deserunt, recipiantur sinum 14 In qua, In *e corr, ex parte in ras; uidebatur fuisse* hicqua *uel* ~quid *A* *debebat* permiscuerat

τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα κατεχεῖτο μίσγων τρόπον
superiorisque permixtionis reliquias fundens aequabat eodem 1

μέν τινα τὸν αὐτόν, ἀκήρατα δὲ οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως,
modo ferme, nisi quod non ita incorrupta ut ea quae semper 2

ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. συ-
✻43 isdem, sed ⌜ab iis⌝ secundum sumebat atque etiam tertium. toto 3

στήσας δὲ τὸ πᾶν διεῖλεν ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις
igitur omni constituto sideribus parem numerum distribuit ani- 4

41 E ἔνειμέν θ' ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ ἐμβιβάσας ὡς ἐς ὄχημα
morum et singulos adiunxit ad singula atque ita quasi in cur- 5

τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξεν, νόμους τε τοὺς εἱμαρ-
rum uniuersitatis inposuit commonstrauitque leges fatales ac ne- 6

μένους εἶπεν αὐταῖς, ὅτι γένεσις πρώτη μὲν ἔσοιτο τεταγμένη μία πᾶσιν,
cessarias et ostendit primum ortum unum fore omnibus eumque 7

ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ, δέοι δὲ
moderatum atque constantem nec ab ullo inminutum; satis 8

σπαρείσας αὐτὰς εἰς τὰ προσήκοντα ἑκάσταις ἕκαστα ὄργανα χρόνων
autem et quasi sparsis animis fore uti certis temporum interuallis 9

42 A φῦναι ζῷων τὸ θεοσεβέστατον, δι-
44 oreretur animal quod esset ad cultum deorum aptissumum. sed 10

πλῆς δὲ οὔσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως
cum duplex esset natura generis humani, sic se res habebat ut 11

τὸ κρεῖττον τοιοῦτον εἴη γένος ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ. ὁπότε δὴ
praestantius genus esset eorum qui essent futuri uiri. cum autem 12

σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ μὲν προσοῖ τὸ δ' ἀπίοι τοῦ
animis corpora necessitate inseuisset cumque ad corpora [necessi- 13

1 superiorisque *Manutio auctore Lambinus* ſuperiſque *AVB* permixtionjſ *ex* ~neſ *V* fundenſ| *ex* unde| *B* 2 formę *V* fer me, er *e corr, puto* for me *fuisse A* incorruptas *Lambinus auctore Manutio, qui etiam* eae *et* secundas *et* tertias *uoluerat; cf p.* 176,9 *ut [a] *A* aut *V* aut *B* 3 idem *Rom tbm, sed expectes* eadem *ut p.* 177,2. 3. 9; *an fuit* in isdem, *cf p.* 174,8. 177,3 ab iis *H. Stephano (p. 27 s) auctore Lambinus* adiſ *AVB* toto*ɟgitur, ɟ *e corr, fuitne* totoq;ig~ *A* tetoigitur *V* 4 ſi derjb; *ex* ſi dereb; *B* 5 adiuncx *lineola super* x *non conspicua A* ὡς *om F* 6 con*moſtrauitque *ex* comm~ *A* fataleſ *ut uid rad corr* ſat~ *A* 8 ab ullo *quasi ὑπό του* inminuitum *V* inm*inu*tū *ex* immunuitū *B* 9 ſparſiſ *V* χρόνου *Pr Plutarchus* (~φ *ci Pl.*) *ut p.* 191,7, *ex quo Ciceronis errorem non probabiliter repetit Hermannus p.* 33 *s; uerba Stoicum resipiunt, cf de leg.* I 8,24 perpetuis cursibus conuersionibusque caelestibus exstitisse quandam maturitatem serendi generis humani 10 oreretur *corr* orjr~ *AB* *post* sed *libri pergunt p.* 193,16, *cf p.* 185,6 11 habebant *B; cf p.* 95,1 12 praetantiuſ *B* 13 animos corporibus *Perionius tbm, sed cf Iahnius ad Pers.* 5,63 *p.* 191, *m ad part.* II *uol.* III *p.* 323,37; *ex ipso* corpora, *non* corporibus, *turbae natae quae deinceps secuntur* animſ corporatū *AV sed* tū *erasum A* 13 *s* necessitate *Manutio auctore del Lambinus*

cώματος αὐτῶν, πρῶτον μὲν αἴcθηcιν ἀναγ-
1 tate] tum accessio fieret tum abscessio, principio necesse erat

καῖον εἴη μίαν πᾶcιν ἐκ βιαίων παθημάτων
2 sensum exsistere unum communemque omnium uehementiore motu

cύμφυτον γίγνεcθαι, δεύτερον δὲ ἡδονῇ
3 excitatum coniunctumque naturae, deinde uoluptate

καὶ λύπῃ μεμειγμένον ἔρωτα, πρὸc δὲ τούτοιc φόβον καὶ θυμὸν
4 et molestia mixtum amorem, post iram et metum

ὅcα τε ἑπόμενα αὐτοῖc καὶ ὁπόcα ἐναντίωc πέ- 42 B
5 et reliquos motus animi comites superiorum et his etiam contra-

φυκε διεcτηκότα· ὧν εἰ μὲν κρατήcοιεν δίκῃ βιώcοιντο, κρα-
6 rios dissidentes. ʿquos qui ratione rexerit iuste uixerit, qui

τηθέντεc δὲ ἀδικίᾳ. καὶ ὁ μὲν εὖ
7 autem iis se dederit iniuste. atque ille qui recte atque honeste 45

τὸν προcήκοντα χρόνον βιοὺc πάλιν εἰc τὴν τοῦ
8 curriculum uiuendi a natura datum confecerit ad illud astrum

cυννόμου πορευθεὶc οἴκηcιν ἄcτρου ⌈βίον εὐδαίμονα καὶ cυνήθη ἕξοι⌉· cφα-
9 quocum aptus fuerit reuertetur; qui

λεὶc δὲ τούτων εἰc γυναικὸc φύcιν ἐν τῇ
10 autem inmoderate et intemperate uixerit, eum secundus ortus in

δευτέρᾳ γενέcει μεταβαλοῖ· μὴ παυόμενόc τε ἐν τούτοιc ἔτι κακίαc 42 C
11 figuram muliebrem transferet, et si ne tum quidem finem uitiorum

τρόπον ὃν κακύνοιτο κατὰ τὴν ὁμοιό-
12 faciet, ⌈grauius etiam iactabitur et⌉ in suis moribus simillimas figu-

τητα τῆc τοῦ τρόπου γενέcεωc εἴc τινα τοιαύτην ἀεὶ μεταβαλοῖ θήρειον φύcιν,
13 ras pecudum et ferarum transferetur

ἀλλάττων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι πρὶν τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου πε-
14 neque terminum malorum prius aspiciet quam illam sequi coeperit

ριόδῳ τῇ ἐν αὑτῷ cυνεπιcπώμενος
15 conuersionem quam habebit in se ipse eiusdem et uni similis innatam ❊

---

1 tū *priùs add A, om V* tū *posterius ex* cū *B* 2 *μίαν om FPr*
3 excitatum coniunctumque *dett Perionius* ∽to ∽toq; *AVB* 4 ıra et metu *AV, corr* ∽ā ∽ū *M* ıra & m^{e}otu *B* 5 motoſ *A, corr* ∽uſ *V* ∽ŏſ *B* contrarie *H. Stephano (p. 28) auctore Lambinus tb; cf p.* 127,3 *de diu.* I 57,129 *Nipperdeius opusc.* 66 *Guil. Heraeus quaest. crit. et palaeogr. de uetust. cod. Liuianis (diss. Berol.* 1885) 15 *s* 6 ıuſte uıxerıt *(x ex* u *manu eadem) in mg add A* ıuſte|uıx_erıt, te *add B* 7 |*ıuſ [δ *ut uid sed in mg, ft add] A* dederınt *B* dediderit *dett Lambinus tbm, sed cf de sen.* 13,43 *Tusc.* I 30,72 II 24,57 V 39,112 10 ĩmoderate *ex* ım∽ *V* 11 tranſſe*ret *A* tranſ ferr& *V* ſ$_{i}$^{c}ne *V* uıtıorv̄ *ex* ∽rē *B* 14 ıllā *ex* ∽a *V*

15 habıt *corr* habeb^{at} *A* habeb^{a}ıt *Btbm in* uni, *quod cum Victorio del tbm, latere conieci* sui, *cf quae scripsi ad p.* 183,2 *de nat. d.* I 13,33 *in.*

τὸν ⌈πολὺν ὄχλον καὶ⌉ ὕcτερον προcφύντα
et insitam: quod tum eueniet cum illa quae ex igni anima aqua 1

42 D ἐκ πυρὸc καὶ ὕδατοc καὶ ἀέροc καὶ γῆc θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα λόγῳ κρα-
terra turbulenta et rationis expertia insederint ratione 2

τήcαc εἰc τὸ τῆc πρώτηc καὶ ἀρίcτηc ἀφίκοιτο εἶδοc ἕξεωc.
depulerit et ad primam atque optimam affectionem animi perue- 3

Διαθεcμοθετήcαc δὲ ⌈πάντα⌉ αὐτοῖc ταῦτα, ἵνα τῆc ἔπειτα εἴη κακίαc
13 46 nerit.' Quae cum ita designasset seseque, si quid postea 4

ἑκάcτων ἀναίτιοc,
fraudis aut uitii euenisset, extra omnem culpam causamque posuisset, 5

ἔcπειρεν τοὺc μὲν εἰc γῆν τοὺc δ' εἰc cελήνην τοὺc δ' εἰc τἆλλα
alios[que] in terram alios in lunam alios in reliquas 6

ὅcα ὄργανα χρόνου.
mundi partes, quae sunt [ad]spatiorum temporis signa et notae con- 7

τὸ δὲ μετὰ τὸν cπόρον τοῖc νέ-
stitutae, spargens quasi serebat. post autem eam sationem dis ut 8

οιc παρέδωκεν θεοῖc cώματα πλάττειν θνητά
ita dicam iunioribus permisit ut corpora mortalia effingerent, 9

τό τ' ἐπίλοιπον, ὅcον ἔτι ἦν ψυχῆc ἀνθρωπίνηc δέον προcγένέcθαι,
quantumque esset reliquum ex humano animo quod deberet acce- 10

42 E τοῦτο καὶ πάνθ' ὅcα ἀκόλουθα ἐκείνοιc ἀπεργαcαμένοὺc
dere, id omne et quae consequentia essent perpolirent et absol- 11

ἄρχειν καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιcτα καὶ ἄριcτα τὸ θνητὸν
uerent, deinde ut huic animanti principes se ducesque praeberent 12

---

1 et insitam *om V* euen^{e}ıat, a *ex* e *ut uid pr, A* euen^{a}ı& *sed* a *litura del V* que *ex* qui *A* aqua *Wesenbergus emendat. Tusc. part.* III *p.* 19 *n. (*aqua atque *Valla)* atque *AVB. conieci olim fuisse ut apud Platonem* igni aqua anima terra, *deinde cum per errorem* atque *esset scriptum, transpositum; cf p.* 166,8 *ss* 2 expertia *dett Asc* II expta *AVB* 3 depulerınt *A* depulerıt, e *prior ex* I, ıt *in ras V* effectıonem *B, corr* aff∽ *V; cf de nat. d.* I 8,19 *Tusc.* II 18,43 rectae animi adfectiones *i. e. διαθέσεις* 4 dissignasset *m ut de nat. d.* I 8,20. 11,26 III 35,85; *sed cf* constituta et designata *de diu.* I 38,82 *τῆς AP τοῖς FYPlutarchus* 5 uıtjı *cum ras ex* ∽tu *B* 6 alıos *dett Asc* II alıo^{f}quae *A* alıo^{f}q· *VB* terram *Perionius* t̄ra *AVB* lunam *Perionius* luna *B, ex* lıma *ut uid A (cf p.* 178,7) luna *litterae* n *prior hasta red V* 7 adpatıorum *pr B.* ad *del b;* ad sp. t. cognitionem signa et n. *Helmius* ad sp. t. significationem notae *dett Rom* (nocte) *Valla, idem sed del* notae *t* 8 ſatonem *pr V* 8. 9 *cf quae adscripsi ad p.* 188,9 *s et* 193,5. 7 10 effent *V, pr AB* aıjmo *add A* accedere *corr* ∽cjd∽ *A* accedere *ex* ∽r& *B* 11 *effent [*fuerit punctum*] A* p^{p}olıerent *B* ppolıjrent *ex* pıuuerent *nisi fallor A* perıuuerent *V. an fuit* perficerent? obſoluerent *B*

12 uthıc *sed* ut *inductum (quod fuit cum mihi pr factum uideretur) B;* ut *add A, om V* principes se ducesque *dett Lambinus* prıncipē ſe ducē quae *AVB* p̄uerent *A,* preu∽ *V,* praeu∽ *B, corr* ∽berent *V,* ∽berent *AB*

διακυβερνᾶν ζῷον, ὅτι μὴ
1 uitamque eius quam pulcherrime regerent et gubernarent, quatenus

κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον.
2 non ipse ⸢bene factus⸣ sua culpa sibi aliquid miseriae quaereret.

Καὶ ὁ μὲν δὴ ἅπαντα ⸢ταῦτα⸣ διατάξας ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ
3 Atque is quidem qui cuncta conposuit constanter in suo 47

κατὰ τρόπον ἤθει· μένοντος δὲ νοήσαντες οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν
4 manebat statu; qui autem erant ab eo creati, cum parentis ordi-

ἐπείθοντο αὐτῇ καὶ λαβόντες
5 nem cognouissent, hunc sequebantur. itaque cum accepissent

ἀθάνατον ἀρχὴν θνητοῦ ζῴου μιμούμενοι τὸν σφέτε-
6 inmortale principium mortalis animantis, imitantes genitorem

ρον δημιουργὸν πυρὸς καὶ γῆς ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανει-
7 et effectorem sui particulas ignis et terrae et aquae et animae a

ζόμενοι μόρια ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν εἰς ταὐτὸν τὰ λαμβανό- 43 A
8 mundo, quasi rursus redderent, mutuabantur easque inter se copu-

μενα συνεκόλλων, οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ συνείχοντο δεσμοῖς
9 labant, haud isdem uinclis quibus ipsi erant conligati,

ἀλλὰ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις πυκνοῖς
10 sed talibus quae cerni non possent propter paruitatem crebris

γόμφοις συντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα ⸢ἕκαστον⸣
11 quasi cuneolis inliquefactis unum efficiebant ex omnibus corpus

τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον.
12 atque in eo influente atque effluente animi diuini ambitus inliga-

αἱ δ' εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖσαι ⸢πολὺν⸣ οὔτ' ἐκράτουν
13 bant. itaque illi in flumen inmersi neque tenebant 48

οὔτ' ἐκρατοῦντο, βίᾳ δὲ ἐφέροντο καὶ ἔφερον,
14 neque tenebantur, sed ui magna tum ferebant tum ferebantur.

ὥστε τὸ μὲν ὅλον κινεῖσθαι ζῷον, ἀτάκτως μὴν ὅπῃ τύχοι 43 B
15 ita totum animal mouebatur illud quidem, sed inmoderate et for-

---

1 uitamq; *sed* l ı *paene erasae B* regeret et gubernaret *AB, pr V*
3 contanter *pr V* 4 cū *add A* ſi *potius add sed ex parte in ras V* πρόσταξιν *F* διάταξιν *P, e corr A* 5 cognouiſſeſ *ex* ∽ſet *A* ∽ſ& *pr VB*
7 et *ante* animae *in discrimine uersuum om V* 8 quaſ* [ı] *Atbm* quaſ|ſ *corr* quaſ|** *B.* quasi *retinui propter ὡς, quamquam scrupulum inicit* redderent *(expectes* redditurī essent*)* reddereſ *sed punctum et* ı *erasa V* 10 credıſ *pr B* 11 cuneoſıſ *V* ınlıquetıſ *A* ınlıquſ& *V* ınlıq; fatıſ *B* efficebant *AB* 12 anımı dıuını *corr* ∽mo ∽no *A* ∽mı ∽nı *B* ambıtuſ *V* a|mbıtuſ, b *ex* o *B* ılligabant *L* ınligabat *AVB* 13 in ingens fl. immersi *Lambinus* (in fl. ing. imm. *mg Lambin*) in fl. immensum imm. *Klotzius Ciceronem ἐνδῦσαι legisse putabat Lindauius comment. in Plat. Tim. p.* 68
15 totum *dett Valla* motu *AVB*

προιέναι ⸢καὶ ἀλόγως⸣, τὰς ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἔχον· εἴς τε γὰρ τὸ πρόσθε
tuito, ut sex motibus ueheretur: nam et ante 1

καὶ ὄπισθεν καὶ πάλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κάτω τε καὶ ἄνω
et pone *et* ad laeuam et ad dextram et sursum et deorsum, 2

καὶ πάντῃ κατὰ τοὺς ἓξ τόπους πλανώμενα προῄειν.
modo huc modo illuc * 3

*

45 B τῶν δὲ ὀργάνων πρῶτον μὲν φωσφόρα συνετεκτήναντο ὄμματα, τοιῇδε ἐνδήσαντες
4

αἰτίᾳ. τοῦ πυρὸς ὅσον τὸ μὲν καίειν οὐκ ἔσχε τὸ δὲ παρέχειν φῶς ἥμερον, οἰκεῖον
urere lucere 5

ἑκάστης ἡμέρας, σῶμα ἐμηχανήσαντο γίγνεσθαι. τὸ γὰρ ἐντὸς ἡμῶν ἀδελφὸν ὂν
6

45 C τούτου πῦρ εἰλικρινὲς ἐποίησαν διὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν λεῖον καὶ πυκνόν... ὅταν οὖν
per oculos emicare 7

μεθημερινὸν ᾖ φῶς περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα, τότε ἐκπῖπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον,
συμπαγὲς γενόμενον, ἓν σῶμα οἰκειωθὲν συνέστη κατὰ τὴν τῶν ὀμμάτων εὐθυωρίαν,
45 D ὅπηπερ ἂν ἀντερείδῃ τὸ προσπῖπτον ἔνδοθεν πρὸς ὃ τῶν ἔξω συνέπεσεν... ἀπελθόντος
δὲ εἰς νύκτα τοῦ συγγενοῦς πυρὸς ἀποτέτμηται... παύεταί τε οὖν ὁρῶν, ἔτι τε ἐπα-

γωγὸν ὕπνου γίγνεται· σωτηρίαν γὰρ ἣν οἱ θεοὶ τῆς ὄψεως ἐμηχανήσαντο, τὴν τῶν
defenstrix 12

45 E βλεφάρων φύσιν, ὅταν ταῦτα συμμύσῃ, καθείργνυσι τὴν τοῦ πυρὸς ἐντὸς δύναμιν...
46 A τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν κατόπτρων εἰδωλοποιίαν καὶ πάντα ὅσα ἐμφανῆ καὶ λεῖα κατιδεῖν
οὐδὲν ἔτι χαλεπόν. ἐκ γὰρ τῆς ἐντὸς ἐκτός τε τοῦ πυρὸς ἑκατέρου κοινωνίας ἀλλή-

λοις, ἑνός τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γενομένου καὶ πολλαχῇ μεταρρυθ-
14 49 *ıı splendore consedit, tum uel eadem spe- 16

46 B μισθέντος πάντα τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐμφαίνεται, τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον πυρὸς
cies uel interdum inmutata redditur, cum ignis oculorum 17

τῷ περὶ τὴν ὄψιν πυρὶ ⸢περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸν⸣ συμπα-
cum eo igne qui est ob os effusus sè con- 18

γοῦς γιγνομένου. δεξιὰ δὲ φαντάζεται τὰ ἀριστερά, ὅτι
fudit et contulit. dextra autem uidentur quae laeua sunt, quia 19

---

1 ante* [*punctum ut uid*] *A* 2 po*ne [e] *A* poene *V* et *add Lambinus* 3 *libri pergunt p.* 185,6 quıa, *uide praefationem; defectum notauit Ald*
5.7 *Augustinus de ciu. Dei* XIII 18 si di minores, quibus inter animalia terrestria cetera etiam hominem faciendum commisit Plato, potuerunt, sicut dicit, ab igne remouere urendi qualitatem, lucendi relinquere quae per oculos emicaret, itane deo summo concedere dubitabimus..... ut de carne hominis.. corruptionem auferat, naturam relinquat... 12 *Priscianus partit.* XII *uers. Aen. princ.* I 16 *G. L. K.* III *p.* 463,19 defenstrix quoque Cicero in Timaeo protulit addita t. *cf Hermannus p.* 14
16 *cf p.* 189,10. ınſplendore *A* ınſplendore *V* tıſ ſpendore *sic B. quod ante* splendore *proximum fuerit uocabulum incertum est discrepantibus testimoniis: si AV uerum habent, conicias* speculi, *sin B,* leuitatis, *puta igitur fuisse* cum uterque ignis in leuitatis *(uel* speculi*)* splendore consedit; sed in splendore *Rom* sed si in spl. *Valla tbm non recte explicata transpositionum ratione, de qua cf praefatio* edem *pr A* eadem uel| ſpecieſ *sed* uel *inductum B*
18 obſ *V* offusus *dett Valla tbm* 18. 19 ξυμπαγεῖ γιγνομένῳ *AY*
19 contulıt *V* dextra, a *e corr B* κατὰ τὰ *F, pr A* qui *pr A*

τοῖς ἐναντίοις μέρεσιν τῆς ὄψεως περὶ τἀναντία μέρη γίγνεται ἐπαφή,
1 contrariis partibus oculorum contrarias partes adtingunt.

⌈παρὰ τὸ καθεστὸς ἔθος τῆς προσβολῆς⌉. δεξιὰ δὲ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ ἀρι-
2 respondent autem dextra dexteris,

στερὰ τοὐναντίον, ὅταν μεταπέσῃ συμπηγνύμενον ᾧ συμπήγνυται φῶς·
3 laeua laeuis conuersione luminum, cum ea inter se non cohaeres-

τοῦτο δὲ ὅταν ἡ τῶν κατόπτρων λειότης ἔνθεν καὶ ἔνθεν 46 C
4 cunt: id fit cum speculorum leuitas hinc illincque

ὕψη λαβοῦσα τὸ δεξιὸν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἀπώσῃ
5 altitudinem adsumpsit et ita dexteram detrusit in laeuam partem

τῆς ὄψεως καὶ θάτερον ἐπὶ θάτερον. κατὰ δὲ τὸ μῆκος στραφὲν τοῦ
6 oculorum laeuamque in dexteram. supina etiam ora cernuntur

προσώπου ταὐτὸν τοῦτο ὕπτιον ἐποίησεν πᾶν φαίνεσθαι, τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω
7 depulsione luminum, quae conuertens inferiora reddit quae sunt

τῆς αὐγῆς ⌈τό τ' ἄνω πρὸς τὸ κάτω πάλιν⌉ ἀπῶσαν.
8 superiora.

Ταῦτ' οὖν πάντα ἐστὶν τῶν συναιτίων,
9 Atque haec omnia ex eo genere sunt quae rerum adiuuant 50

οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσιν χρῆται τὴν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ δυνα-
10 causas, quibus utitur ministeriis deus cum optimi speciem quoad

τὸν ἰδέαν ἀποτελῶν· δοξάζεται δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων οὐ συναίτια 46 D
11 fieri potest ecficit; sed existimant plerique non haec adiu-

ἀλλὰ αἴτια εἶναι τῶν πάντων
12 uantia causarum sed has ipsas esse omnium causas, [quae uim

ψύχοντα καὶ θερμαί-
13 habeant frigoris et caloris] quae uim habeant refrigerandi calfi-

νοντα πηγνύντα τε καὶ διαχέοντα ⌈καὶ ὅσα τοιαῦτα⌉ ἀπεργαζόμενα· λόγον
14 ciendi concrescendi liquendi, care-

δὲ οὐδένα οὐδὲ νοῦν εἰς οὐδὲν δυνατὰ ἔχειν ἐστίν. τῶν γὰρ ὄντων ᾧ νοῦν
15 ant autem omni intellegentia atque ratione, quae nisi in animo

μόνον κτᾶσθαι προσήκει λεκτέον ψυχήν — τοῦτο δὲ ἀόρατον,
16 nulla alia in natura reperiantur; animus autem sensum omnem

4 illinc *dett Orellius tb, uide Meaderum arch. lexicogr.* XII 246. illimque *Ciceronem scripsisse credit m* 5. 6 dextera ... laeuaque *dett Rom tbm ft recte; an* dexterum (∽rā *ex* ∽rū *ut uid pr A*) ... laeuumque? 6 &iā|&ora *V* 7 deuſione *pr B* 8 *forsitan interciderit* superiora autem quae inferiora 10 quo*ad [d] *A* q̊d̊ad *ex* qd̊∽ *V* qvo|ad, vo *in ras, fuit* qd̊|∽ *B* 11 efficit *dett Rom tbm* etfecit *A* &ef∽ *V* &f∽ *B* existimant *H. Stephano (p. 29) auctore Lambinus* eſtimant *corr* ę∽ *AVB* 12 ıpſafeſſe, ſeſ *add in spatio unius litterae aut duarum capaci, uid fuisse* ıpſa_ſe *(hyphen paene erasum) B* omnıuū *A* 12. 13 *uncis inclusa om Vtbm, ego credo ex Ciceronis autographo superesse quae abici uoluerit, cf p.* 4,14. q. u. h. frigoris et caloris, concretionis et liquoris, careant *Valla* 13 refrigerendı *B* 14 ł calleaſ *mg V* 16 *expectes* reperiuntur, *ut a* quae *nouum enuntiatum incipiat* ſenſum, m *in ras, fuit* ſ *ut uid B*

πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ γῆ καὶ ἀὴρ σώματα πάντα ὁρατὰ
effugit oculorum, at ignis aqua terra *anima* corpora sunt eaque 1

γέγονεν — τὸν δὲ νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἐραστὴν
51 cernuntur. illum autem qui intellegentiae sapientiaeque se ama- 2

ἀνάγκη τὰς τῆς ἔμφρονος φύσεως
torem profitetur necesse est intellegentis sapientisque naturae 3

46 E αἰτίας πρώτας μεταδιώκειν, ὅσαι δὲ ὑπ' ἄλλων μὲν κινουμένων ἕτερα δὲ
primas causas conquirere, dein secundas earum rerum quae ne- 4

ἐξ ἀνάγκης κινούντων γίγνονται, δευτέρας. ποιητέον δὴ κατὰ
cessario mouent alias cum ipsae ab aliis mouentur. quocirca nobis 5

ταῦτα καὶ ἡμῖν· λεκτέα μὲν ἀμφότερα τὰ τῶν αἰτιῶν γένη,
sic cerno esse faciendum ut de utroque nos quidem dicamus ge- 6

χωρὶς δὲ ὅσαι μετὰ νοῦ
nere causarum, separatim autem de is quae cum intellegentia 7

καλῶν καὶ ἀγαθῶν δημιουργοὶ καὶ
sunt efficientes pulcherrimarum rerum atque optumarum et de 8

ὅσαι μονωθεῖσαι φρονήσεως τὸ τυχὸν ἄτακτον ἑκάστοτε ἐξεργάζονται.
is quae uacantes prudentia inconstantia perturbataque efficiunt. 9

Τὰ μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων συμμεταίτια πρὸς τὸ ἔχειν τὴν δύναμιν ἣν
52 Ac de oculorum quidem causis, ut haberent eam uim quam 10

νῦν εἴληχεν εἰρήσθω· τὸ δὲ μέγιστον αὐτῶν εἰς
nunc habent, satis ferme esse dictum puto; maxuma autem eorum 11

ὠφελίαν ἔργον, δι' ὃ θεὸς αὖθ' ἡμῖν δεδώρηται, μετὰ τοῦ-
utilitas donata hominum generi deorum munere deinceps 12

47 A το ῥητέον. ὄψις δὴ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον αἰτία τῆς μεγίστης ὠφελίας γέ-
explicetur. rerum enim optumarum cognitionem nobis oculi adtu- 13

γονεν ἡμῖν, ὅτι τῶν νῦν λόγων περὶ τοῦ παντὸς λεγομένων
lerunt. nam haec quae est habita de uniuersitate oratio a nobis 14

οὐδεὶς ἄν ποτε ἐρρήθη μήτε ἄστρα μήτε ἥλιον
haud umquam esset inuenta, si neque sidera neque sol 15

μήτε οὐρανὸν ἰδόντων. νῦν
neque caelum sub oculorum aspectum cadere potuissent. nunc 16

1 et aer *post* terra *add Rom,* anima *duce Orellio sed cl p.* 191,1 *ante* aqua *tbm; ego malui Platonem sequi* corpoſunt *pr A* 4 deinde *V* *ἀλλήλων (om μὲν) A* 5 alıacū ıpſę *B* alıaſ. ıpſę *ex* ∽e *A* alıaſ. ıpſę+ *ex* ∽e, *in mg nihil V* 6 utde *ex* uide *AB* uide *pr V* gere *B* 7 ſepatım *pr AV* dejıſ *(1 red) ex* deuſ *B* dehıſ *AV* 8 efficıenteſ *ex* eıcıenteſ *A* pulcher*rımarum [ı] *A* 8. 9 dejıſ *ex* deuſ *B* dehıſ *AV* 10 σχεῖν *FY* 11 nc̄ *add A* eorū**** [eorū] *A* 12 utı*lıtaſ [l] *B* m*nere [o *uel* e] *A* numere *B* 16 aſpectu *AV, corr* ∽ū *B*

δ' ἡμέρα τε καὶ νὺξ ὀφθεῖσαι μῆνές τε καὶ ἐνιαυ-
1 uero dies noctesque oculis cognitae, tum mensum annorum-

τῶν περίοδοι μεμηχάνηνται μὲν ἀριθμόν, χρόνου δὲ ἔννοιαν
2 que conuersiones et numerum machinatae sunt et spatium tem-

περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ζήτησιν ἔδοσαν· ἐξ ὧν
3 poris dimensae, et ad quaestionem totius naturae inpulerunt; quibus

ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γένος, οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτ' ἦλθεν οὔτε *47 B*
4 ex rebus philosophiam adepti sumus, quo bono nullum optabilius

ἥξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει δωρηθὲν ἐκ θεῶν.
5 nullum praestantius neque datum est mortalium generi deorum con-

6 cessu atque munere neque dabitur.

---

1 conitę *pr B* tū *ex* tu *AV* men$\overset{1}{\text{f}}$,$\overset{1}{\text{ū}}$ *sic bis corr V* annorū annorūq; *B* 2 *post* περίοδοι *F habet* καὶ ἰσημερίαι καὶ τροπαί *in* tēporıſ *desinit V*

3 totıſ *pr B* 4 optabılıuſ *cum ras ex* obt~ *B, idem sed* ~b$\overset{1}{\text{l}}$ıuſ *A*

4—6 *cf p.* 37,10 *de leg.* I 22,58 *Tusc.* I 26,64 *(Lact. diu. inst.* III 14,7*) Lael.* 6,20 *epist.* XV 4,16. *Augustinus de ciu. Dei* XXII 22 *ex.* philosophiam . . . , quam 'di quibusdam paucis' ait Tullius 'ueram dederunt, nec hominibus' inquit 'ab his aut datum est donum maius aut potuit ullum dari' *ad Hortensium potius respicit (Ohlmannus de S. Augustini dialogis in Cassiciaco scriptis, diss. Argent.* 1897,71*) quam ad* III *de re p.* 3,4 *(Vsenerus 'Gött. gel. Anz.'* 1892,382*), ubi Cicero de mente potius uel ratione similiter uidetur locutus esse quam de philosophia, ut p.* 9,9 *de leg.* I 22,59 *de sen.* 12,40 *de off.* III 10,44 *Lactant. de opif. Dei* 3,14

5 generı *ex* ~re *A* gerı *ex* ~re *B* 6 *subscriptio nulla; sequitur de fato AVB*